

Uspješnost poslovanja međunarodne hotelske grupacije Marriott International

Kavelj, Leonarda

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:191:221754>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij

LEONARDA KAVELJ

**Uspješnost poslovanja međunarodne hotelske grupacije Marriott
International**

Business performance of the hotel group Marriott International

Završni rad

Zabok, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij
Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu
Studijski smjer: Menadžment u turizmu

Uspješnost poslovanja međunarodne hotelske grupacije Marriott International

Business performance of the hotel group Marriott International

Završni rad

Kolegij:	Financijsko planiranje	Student:	Leonarda KAVELJ
Mentor:	Izv. prof. dr. sc. Suzana BAREŠA	Matični broj:	24924/19

Opatija, srpanj 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPATIJA, HRVATSKA CROATIA

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

Leonarda Kavelj

(ime i prezime studenta)

Ps24924/19

(matični broj studenta)

Uspješnost poslovanja međunarodne hotelske grupacije Marriott International

(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student-autor završnog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, 11.09.2023

Potpis studenta

Sažetak

Financijski izvještaji pisani su zapisi kojima se prikazuju poslovne aktivnosti i financijski učinci pojedinog poduzeća temeljem kojih se donose poslovne odluke. Koriste ih interni i eksterni korisnici, primarno ulagači i analitičari, za procjenu financijskog zdravlja i potencijala poduzeća. Ovaj rad fokusiran je na analizu financijskih izvještaja hotelskog *giganta* i jednog od vodećih svjetskih hotelskih lanaca, Marriott International. U teorijskom dijelu rada pobliže su objašnjene vrste financijskih izvještaja te najčešći postupci korišteni pri analizi istih, dok je u empirijskom dijelu provedena analiza financijskih izvještaja Marriott Internationala korištenjem horizontalne i vertikalne analize te analize putem financijskih pokazatelja. Iz rezultata analize vidljivo je kako je poduzeće tijekom godina ostvarivalo kontinuiranu dobit, izuzevši 2020. godinu koja je uslijed pandemije COVID-19 izazvala značajne izazove za poslovanje poduzeća, međutim kontinuiranim radom se vraća u skoro pred-pandemijski uspjeh. Iz analize putem financijskih pokazatelja uočeno je kako je likvidnost poduzeća izrazito nezadovoljavajuća te kako se poduzeće gotovo isključivo financira zaduživanjem.

Ključne riječi: Marriott International; financijska analiza; financijski pokazatelji.

Sadržaj

Uvod	1
1. Financijski izvještaji	3
1.1. Izvještaj o financijskom položaju (Bilanca)	4
1.2. Račun dobiti i gubitka	6
1.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	7
1.4. Izvještaj o novčanim tokovima	8
1.5. Izvještaj o promjenama kapitala	9
1.6. Bilješke uz financijske izvještaje	9
2. Analiza financijskih izvještaja	10
2.1. Horizontalna analiza	10
2.2. Vertikalna analiza	11
2.3. Pokazatelji analize financijskih izvještaja	11
2.3.1. Pokazatelji likvidnosti	12
2.3.2. Pokazatelji zaduženosti	13
2.3.3. Pokazatelji aktivnosti	15
2.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti	16
2.3.5. Pokazatelji profitabilnosti	17
2.3.6. Pokazatelji investiranja	18
3. Analiza poslovanja poduzeća grupacije Marriott International	20
3.1. Opće informacije o hotelskoj grupaciji Marriott International	20
3.2. Analiza financijskih izvještaja hotelske grupacije Marriott International	21
3.3. Vertikalna analiza bilance	24
3.4. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka	28
3.5. Horizontalna analiza bilance	30
3.6. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka	34
3.7. Analiza pomoću financijskih pokazatelja	36
3.7.1. Pokazatelji likvidnosti	37
3.7.2. Pokazatelji zaduženosti	38
3.7.3. Pokazatelji aktivnosti	39
3.7.4. Pokazatelji ekonomičnosti	40
3.7.5. Pokazatelji profitabilnosti	40

3.7.6. Pokazatelji investiranja	41
Zaključak	43
Bibliografija	44
Popis ilustracija	47

Uvod

Poslovna uspješnost poduzeća ključni je pokazatelj njegove konkurentske sposobnosti i održivosti na tržištu. Analiza poslovne uspješnosti, koja uključuje detaljno ispitivanje financijskih izvještaja, ključan je alat za razumijevanje performansi poduzeća te ocjenu njegove profitabilnosti i kvalitete. Redovito provođenje financijskih analiza omogućuje poduzeću lakši uvid u poslovanje tijekom vremena, a samim time i pomoć pri prepoznavanju trendova i potencijalnih problema te otklanjanju rizika koji mogu nastati.

Predmet i svrha ovog rada je uz pomoć financijskih izvještaja analizirati poslovanje poduzeća Marriott International u razdoblju od 2019. do 2022. godine, s naglaskom na 2020. kao godinu obilježenu pandemijom COVID-19 i izrazitim padom prihoda i gospodarskih aktivnosti.

S obzirom na to da je Marriott International američka kompanija koja kotira na američkoj burzi dionica, radi lakše obrade ove teme svi prikupljeni podaci prilagođeni su američkom načinu izvještavanja koristeći se godišnjim financijskim izvještajima Marriott International i javno dostupnim podacima sa stranica američke burze dionica NASDAQ. Spomenuti podaci prikupljeni su i obrađeni uz pomoć metoda analize i sinteze, metoda komparacije, metoda indukcije i dedukcije, metoda klasifikacije te metoda deskripcije.

Završni rad podijeljen je u tri glavna poglavlja. *Prvo* poglavlje, „Financijski izvještaji“, navodi različite vrste financijskih izvještaja, a zatim ga slijedi *drugo* poglavlje naslova „Analiza financijskih pokazatelja“, u kojemu su opisani postupci provođenja analize financijskih izvještaja, što uključuje opis horizontalne i vertikalne analize, te analize pomoću pokazatelja financijskih izvještaja koji će biti korišteni u ovome radu. Empirijski dio rada započinje *trećim* poglavljem naslovljenim „Analiza poslovanja poduzeća grupacije Marriott International“. Prvo potpoglavljje bavi se općim podacima navedenog poduzeća, a zatim ga slijedi potpoglavljje s objašnjenjem razlika između Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) i Američkih općenito prihvaćenih računovodstvenih principa (US GAAP) bitnih za razumijevanje prilagođene bilance i računa dobiti i gubitka koji su prikazani u ovome radu. Idućim su potpoglavljima prikazane horizontalna i vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka poduzeća te analiza pomoću odabranih financijskih pokazatelja. U zaključnom dijelu rada sažeto su navedena završna razmatranja i rezultati

provedene analize, te u *Bibliografiji* korišteni znanstveni i stručni radovi te relevantni izvori podataka.

1. Financijski izvještaji

„*Financijski izvještaji proizvod su računovodstva, a pružaju strukturiran prikaz financijskog položaja, uspješnosti poslovanja, novčanih tokova i ostalih informacija koje su korisne interesno utjecajnim skupinama poduzeća.*“¹ Finalni su proizvod financijskog računovodstva s ciljem pružanja što razumljivijih, pouzdanih, istinitih i usporedivih informacija o financijskom položaju poslovnog subjekta, a bitno je da poštuju najvažnija računovodstvena načela.² Glavni razlog tomu jest činjenica da su financijski izvještaji namijenjeni prvenstveno vanjskim korisnicima, poput vlada i vladinih organizacija, sadašnjim i potencijalnih ulagačima, kupcima, dobavljačima i ostalih vjerovnika, koji te informacije mogu koristiti pri donošenju ekonomskih odluka. Temeljna financijska izvješća obavezno se sastavljaju za poslovno razdoblje jednako kalendarskoj godini, a mogu se sastavljati i češće ako to zahtijeva uprava poduzeća ili čak neki vanjski korisnici.³ Zakon o računovodstvu Republike Hrvatske propisuje sljedeće godišnje izvještaje:⁴

- Izvještaj o financijskom položaju (bilanca),
- Račun dobiti i gubitka,
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti,
- Izvještaj o novčanim tokovima,
- Izvještaj o promjenama kapitala,
- Bilješke uz financijske izvještaje.

Sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje dužni su svi mikro i makro poduzetnici u Republici Hrvatskoj, a njihov nadzor čine razne vladine agencije i tvrtke.⁵ U Republici Hrvatskoj je to Ministarstvo financija, Porezna uprava, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga i Hrvatska narodna banka.⁶

¹ Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, “Financijski izvještaji.”

² Gulin i drugi, *Računovodstvo*, 48.

³ Bolfek, Stanić i Knežević „Vertikalna i horizontalna analiza poslovanja tvrtke,“ 147.

⁴ Ministarstvo financija, “Financijski izvještaji.”

⁵ Ibidem

⁶ Ibidem

1.1. Izvještaj o financijskom položaju (Bilanca)

„Izvještaj o financijskom položaju, odnosno bilanca, temeljni je financijski izvještaj koji pruža sustavni pregled imovine, kapitala i obveza poduzeća na određeni datum.“⁷ Iz bilance se mogu iščitati podaci poput likvidnosti i solventnosti poduzeća, financijski sastav te sposobnost prilagodbe poduzeća na promjene u okruženju. Općepoznato je da osnovne elemente bilance čine:

- a) Imovina,
- b) Obveze,
- c) Kapital.

Imovina, dio aktive, najvažniji je resurs poduzeća od koje poduzeće očekuje priljev budućih ekonomskih koristi.⁸ Ti priljevi u poduzeće pristižu na više načina, primjerice poduzeće koristi imovinu pojedinačno ili u kombinaciji s drugom imovinom te tako proizvodi robu koju će kasnije ili prodati ili koristiti pri pružanju različitih vrsta usluga. Isto tako, imovinu može koristiti za podmirenje obveza ili pri zamjeni za drugu imovinu poput novca.

Obveze predstavljaju dugovanja poduzeća proizašlih iz prethodnih poslovnih događaja, a za čije se podmirenje očekuje odljev resursa, dok je kapital ostatak imovine poduzeća nakon podmirenja svih njegovih obveza.⁹ Pojam kapitala i obveza poistovjećuje se s pasivom, a zapravo je riječ o razvrstavanju imovine prema funkciji koja joj je namijenjena.¹⁰

Najvažnija karakteristika bilance jest bilančna ravnoteža koja nalaže da aktiva mora biti jednaka pasivi, odnosno imovina mora biti u ravnoteži s kapitalom i obvezama.¹¹ Temeljna računovodstvena jednakost pritom glasi: $AKTIVA = PASIVA$; ili $IMOVINA = KAPITAL + OBVEZE$.

Dakle, bilanca se sastoji se od aktive, koja sadrži imovinu poduzeća, a izvori te imovine nazivaju se pasiva, koja sadrži kapital i obveze. Iz tablice je moguće iščitati kako je redosljed unošenja imovine u aktivi prema kriteriju rastuće likvidnosti, odnosno

⁷ Gulin i drugi, op.cit., 50.

⁸ Ivanović, *Financijski menadžment*, 79.

⁹ Ivanović, op.cit. 80

¹⁰ Gulin i drugi, op.cit., 52.

¹¹ Ibidem

sposobnosti imovine da se pretvori u gotov novac.¹² Najprije se unosi dugotrajna imovina, koja je najmanje likvidna, a zatim kratkotrajna imovina. U pasivi su navedeni svi izvori te imovine, najprije kapital poduzeća te dugoročne i kratkoročne obveze koje predstavljaju zaduženost poduzeća na duži ili kraći vremenski period.

Tablica 1. Skraćena struktura bilance

	Naziv pozicije
	AKTIVA
A	POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL
B	DUGOTRAJNA IMOVINA
I	NEMATERIJALNA IMOVINA
II	MATERIJALNA IMOVINA
III	DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA
IV	POTRAŽIVANJA
V	ODGOĐENA POREZNA IMOVINA
C	KRATKOTRAJNA IMOVINA
I	ZALIHE
II	POTRAŽIVANJA
III	KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA
IV	NOVAC U BANC I BLAGAJNI
D	PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI
E	UKUPNO AKTIVA
F	IZVANBILANČNI ZAPISI
	PASIVA
A	KAPITAL I REZERVE
I	TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL
II	KAPITALNE REZERVE
III	REZERVE IZ DOBITI
IV	REVALORIZACIJSKE REZERVE
V	REZERVE FER VRIJEDNOSTI I OSTALO
VI	ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK
VII	DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE
VIII	MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES
B	REZERVIRANJA
C	DUGOROČNE OBVEZE
D	KRATKOROČNE OBVEZE
E	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA
F	UKUPNO – PASIVA
G	IZVANBILANČNI ZAPISI

Izvor: Gulin i drugi, *Računovodstvo*, 56.

¹² Gulin i drugi, op.cit., 57.

1.2. Račun dobiti i gubitka

„Račun dobiti i gubitka financijski je izvještaj koji pruža uvid u uspješnost poslovanja poduzeća u određenom obračunskom razdoblju, za razliku od bilance koja financijski rezultat prikazuje na određeni dan.“¹³ Isto tako, podaci bilance su početna stanja u idućem obračunskom razdoblju, dok je račun dobiti i gubitka za iduće obračunsko razdoblje potpuno novi skup podataka o poslovnoj uspješnosti poduzeća.¹⁴ Elementi računa dobiti i gubitka su:

- a) Prihodi,
- b) Rashodi.

Prihodi predstavljaju priljev novaca ili neke druge imovine poduzeća, a mogu se javljati i kao smanjenje obveza.¹⁵ Javljaju se kao redovni, financijski i izvanredni prihodi. S druge strane, rashodi su smanjenje ekonomskih koristi koje se javljaju u obliku smanjenja imovine ili nastanka obveza, a mogu biti poslovni, financijski i izvanredni.¹⁶

Tablica 2. Skraćeni prikaz računa dobiti i gubitka

I. POSLOVNI PRIHODI
II. POSLOVNI RASHODI
III. FINANCIJSKI PRIHODI
IV. FINANCIJSKI RASHODI
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM
VI. UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA
VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA
IX. UKUPNI PRIHODI
X. UKUPNI RASHODI
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA
XII. POREZ NA DOBIT
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA

Izvor: Narodne Novine, *Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja*

¹³ Gulin i drugi, op. cit., 70.

¹⁴ Ibidem

¹⁵ Hrvatska enciklopedija, "Prihod."

¹⁶ Hrvatska enciklopedija, "Rashod."

Krajem obračunskog razdoblja sučeljavaju se prihodi i rashodi te utvrđuje financijski rezultat i samim time profitabilnost poslovanja poduzeća. Taj se rezultat javlja kao ili dobit ili gubitak. Dobit predstavlja razliku većih prihoda u odnosu na rashode, dok gubitak predstavlja više rashoda u odnosu na prihode, odnosno manjak prihoda u odnosu na rashode.¹⁷

1.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

*„Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti temeljno je godišnje izvješće sastavljeno od računa dobiti i gubitka te izvještaja o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.“*¹⁸ Njime su prikazane promjene u kapitalu povezane transakcijama u koje nisu uključeni vlasnici, a to su sve one stavke prihoda i rashoda koje se ne priznaju u dobiti ili gubitku.¹⁹ Primjerice, dobitci ili gubitci nastali preračunavanjem financijskih izvještaja inozemnog poslovanja. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti je zapravo prikaz prihoda, rashoda i financijskog rezultata u određenom razdoblju, a time i učinkovitost poslovanja poduzeća.²⁰ Osnovni elementi izvještaja o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti su:²¹

- Dobit ili gubitak razdoblja,
- Ostalu sveobuhvatnu dobit ili gubitak prije poreza,
- Porez na ostalu sveobuhvatnu dobit razdoblja,
- Neto ostalu sveobuhvatnu dobit ili gubitak razdoblja,
- Sveobuhvatnu dobit ili gubitak razdoblja.

¹⁷ Gulin i drugi, op.cit., 70.

¹⁸ TEB poslovno savjetovanje, “Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.”

¹⁹ Ibidem

²⁰ Alpha Capitalis, “Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.”

²¹ Ibidem

1.4. Izvještaj o novčanim tokovima

„Izvještajem o novčanim tokovima iskazuju se financijske kategorije, odnosno novčani primici i novčani izdaci“²² Ono jest zapravo prikaz kako poduzeće koristi svoj novac te iz kojih ga izvora pribavlja. Novčani tokovi u ovom slučaju predstavljaju primitke i izdatke novca te novčanih ekvivalenata.²³ Novac je sva gotovina u blagajni te na računima poduzeća, dok su novčani ekvivalenti kratkoročna, visokolikvidna ulaganja koja se lako pretvaraju u naznačeni novčani iznos i ne postoji rizik od promijene vrijednosti, primjerice državne obveznice.²⁴ Izvještaj o novčanim tokovima prikazan je u nekoliko segmenata:²⁵

- Poslovne aktivnosti poduzeća,
- Investicijske aktivnosti poduzeća,
- Financijske aktivnosti poduzeća.

Poslovne aktivnosti su sve one aktivnosti putem kojih poduzeće ostvaruje prihode, a najčešće su to aktivnosti okrenute ka proizvodnji i prodaji proizvoda, usluga i roba.²⁶

Investicijske aktivnosti odnose se na promjene na dugotrajnoj imovini i drugim ulaganjima.²⁷ Ovdje su najčešće uključeni primici i izdaci od trgovanja vrijednosnicama.

Financijske aktivnosti su aktivnosti koje utječu na veličinu kapitala ili obvezama poduzeća.²⁸ Uključuju novčane primitke dobivene od prodaje obveznica ili dionica poduzeća.

Izvještaj o novčanom toku najčešće može biti sastavljen na osnovi:²⁹

- a) Direktne metode,
- b) Indirektne metode.

Žager i drugi ih u svojoj knjizi *Analiza Financijskih izvještaja* opisuju na idući način: „Direktnom metodom objavljeni su ukupni primici i ukupni izdaci novca razvrstani po poslovnim, investicijskim ili financijskim aktivnostima, dok se kod indirektne metode neto

²² Gulin i drugi, op.cit., 74-75.

²³ Ibidem

²⁴ Ibidem

²⁵ Ibidem

²⁶ Ivanović, op.cit., 110–111.

²⁷ Ibidem

²⁸ Gulin i drugi, op.cit., 75.

²⁹ Gulin i drugi, op.cit., 78-79.

*dobit ili gubitak usklađuje za učinke transakcija nenovčane prirode.*³⁰ Većina izvještaja sastavljena je korištenjem direktne metode.

1.5. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjenama kapitala prikazuje sve promjene nastale na svim dijelovima kapitala uzrokovanim gospodarskim aktivnostima poduzeća, a koje su nastale najčešće između tekuće i prethodne godine.³¹ Poduzeće je u izvještaju dužno prikazati dobit ili gubitke razdoblja, sve stavke prihoda i rashoda razdoblja te samim time i ukupne prihode i rashode, a naposljetku i učinke promjena računovodstvenih politika i ispravke grešaka za svaki dio vlasničkog kapitala.³²

1.6. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje sastavni su dio temeljnih financijskih izvještaja sa svrhom prezentiranja, objašnjavanja i razrade podataka iz bilance, računa dobiti i gubitka, izvještaja o novčanom toku i izvještaja o promjeni kapitala.³³ Ovdje su prezentirane sve dodatne informacije o računovodstvenim promjenama unutar poduzeća koje nisu direktan rezultat financijskih transakcija, kao što je na primjer amortizacija.³⁴ Bilješke nemaju točno definiranu strukturu i sadržaj, no sadrže mnoštvo korisnih podataka koje su značajan izvor informacija vanjskim ili unutarnjim korisnicima radi lakšeg razumijevanja podataka iz financijskih izvještaja.

³⁰ Žager i drugi, *Analiza financijskih izvještaja*, 60.

³¹ Gulin i drugi, op.cit., 88-89.

³² Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, "Izvještaj o promjenama kapitala."

³³ Gulin i drugi, op.cit., 91.

³⁴ Ivanović, op.cit., 113–114.

2. Analiza financijskih izvještaja

„Analiza financijskih izvještaja proces je primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje.“³⁵ Orijehtirana je na vrijednosne ili novčane podatke i informacije, što znači da je usmjerena kvantitativnim podacima te se stoga naziva i financijskom analizom.³⁶ Zapravo cijela poanta analize financijskih izvještaja jest prepoznati profitabilne osobine poduzeća te ih iskoristiti na najkvalitetniji mogući način, no u isto vrijeme prepoznati i poduzeti preventivne mjere usmjerene ka slabostima poduzeća. Ona stvara podlogu za potrebe odlučivanja u poslovnim procesima. Analiza financijskih izvještaja najčešće se provodi kroz tri vrste postupaka:³⁷

- Horizontalna analiza financijskih izvještaja,
- Vertikalna analiza financijskih izvještaja,
- Pokazatelji analize financijskih izvještaja.

2.1. Horizontalna analiza

Horizontalna analiza financijski je izvještaj kojim se provodi usporedba brojčanih pokazatelja izvještaja kroz duže vremensko razdoblje sa svrhom otkrivanja pozitivnih ili negativnih tendencija poslovanja poduzeća.³⁸ Podloga za provođenje horizontalne analize najčešće su komparativni financijski izvještaji, što su zapravo izvještaji u kojima se nalaze iste pozicije financijskog izvještaja za više uzastopnih godine.³⁹ Promjene u pozicijama financijskih izvještaja izračunavaju se postavljanjem bazne veličine na temelju koje se u odnos stavljaju ostale odabrane veličine.

³⁵ Gulin i drugi, *Poslovno planiranje*, 177

³⁶ Gulin i drugi, *Računovodstvo*, 464.

³⁷ Bolfek, Stanić, i Knežević, “Vertikalna i horizontalna analiza poslovanja tvrtke,” 158–162.

³⁸ Ibidem

³⁹ Gulin i drugi, *Računovodstvo*, 466.

2.2. Vertikalna analiza

Vertikalnom analizom najčešće se podrazumijeva uspoređivanje financijskih podataka u jednoj godini, a temelji se na strukturnim financijskim izvještajima.⁴⁰ Strukturni financijski izvještaji uglavnom su usmjereni na izvore kapitala poduzeća, poput kratkoročnih ili dugoročnih obveza, i na iznos ukupnog kapitala poduzeća uloženi u tekuća ili fiksna sredstva.⁴¹

U bilanci se vertikalna analiza provodi tako da se aktiva i pasiva izjednačavaju sa 100, a sve druge pozicije se stavljaju u odnos s njima kako bi se dobila njihova struktura.⁴² Isto tako, u računu dobiti i gubitka ukupni se prihodi izjednačavaju sa 100 te se sve ostale pozicije razmatraju u strukturi prihoda od prodaje.⁴³ Ovakva je analiza, primjerice, korisna u uvjetima inflacije.⁴⁴

2.3. Pokazatelji analize financijskih izvještaja

Pokazatelji analize financijskih izvještaja formiraju se upravo radi donošenja određenih poslovnih odluka, a naglasak na svaki pojedini pokazatelj ovisi upravo o tome koje informacije vezane za poslovanje poduzeća se žele naglasiti ili spoznati.⁴⁵ Razlikuje se nekoliko skupina financijskih pokazatelja:⁴⁶

- a) Pokazatelji likvidnosti (*liquidity ratios*),
- b) Pokazatelji zaduženosti (*leverage ratios*),
- c) Pokazatelji aktivnosti (*activity ratios*),
- d) Pokazatelji ekonomičnosti,

⁴⁰ Žager i drugi, op.cit., 164.

⁴¹ Ibidem

⁴² Gulin i drugi, *Računovodstvo*, 477.

⁴³ Ibidem

⁴⁴ Bolfek, Stanić, i Knežević, "Vertikalna i horizontalna analiza poslovanja tvrtke," 159.

⁴⁵ Gulin i drugi, *Računovodstvo*, 467-469.

⁴⁶ Ibidem

- e) Pokazatelji profitabilnosti (*profitability ratios*),
- f) Pokazatelji investiranja (*investment ratios*).

Pokazatelji likvidnosti i zaduženosti smatraju se pokazateljima koji opisuju financijski položaj poduzeća, dok su pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja zapravo pokazatelji uspješnosti poslovanja.⁴⁷ S druge strane, pokazatelji aktivnosti kombinacija su i pokazatelja sigurnosti i pokazatelja uspješnosti.⁴⁸

2.3.1. Pokazatelji likvidnosti

„Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze.“⁴⁹ Prema autoru Gulinu i suradnicima, u skupini pokazatelja likvidnosti najznačajniji su sljedeći pokazatelji, a svi se računaju na temelju podataka iz bilance:⁵⁰

- Koeficijent trenutne likvidnosti – mjeri raspolaže li poduzeće s dovoljno novaca da podmiri svoje kratkoročne obveze.

$$\text{koeficijent trenutne likvidnosti} = \frac{\text{novac}}{\text{kratkoročne obveze}}$$

- Koeficijent ubrzane likvidnosti – sposobnost poduzeća da u kratkom roku osigura određenu sumu novca. Ovaj koeficijent ne smije biti manji od 1, što znači da kratkoročne obveze ne smiju biti veće od zbroja iznosa novca i potraživanja.

$$\text{koeficijent ubrzane likvidnosti} = \frac{(\text{novac} + \text{potraživanja})}{\text{kratkoročne obveze}}$$

- Koeficijent tekuće likvidnosti – mjeri sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze. Mora biti veći od 2, što bi značilo da kratkotrajna imovina mora barem dvostruko biti veća od kratkoročnih obveza.

⁴⁷ Ibidem

⁴⁸ Ibidem

⁴⁹ Ibidem

⁵⁰ Ibidem

$$\textit{koeficijent tekuće likvidnosti} = \frac{\textit{kratkotrajna imovina}}{\textit{kratkoročne obveze}}$$

- Koeficijent financijske stabilnosti – mjeri u kojem se omjeru dugotrajna imovina financira iz dugoročnih izvora. Mora biti manji od 1, što znači da se sve više kratkoročnih obveza pokriva iz kapitala ili dugoročnih kredita.

$$\textit{koeficijent financijske stabilnosti} = \frac{\textit{dugotrajna imovina}}{(\textit{kapital} + \textit{dugoročne obveze})}$$

2.3.2. Pokazatelji zaduženosti

Najkorišteniji pokazatelji zaduženosti poduzeća su koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja, a sva tri su formirana temeljem bilance. Odražavaju strukturu pasive te time ukazuju koliko je imovine financirano iz vlastitog, a koliko iz tuđeg kapitala poduzeća.⁵¹ Autori Žager i Žager pokazatelje zaduženosti i njihove izračune prikazuju na sljedeći način:⁵²

- Koeficijent zaduženosti – prikazuje koliki se dio ukupne imovine financira iz dugoročnih ili kratkoročnih obveza poduzeća. Trebao bi biti jednak ili manji od 0,5. Što je koeficijent veći, to je veći rizik ulaganja u poduzeće.

$$\textit{koeficijent zaduženosti} = \frac{\textit{ukupne obveze}}{\textit{ukupna imovina}}$$

- Koeficijent vlastitog financiranja – mjeri koliki se dio ukupne imovine financira vlastitim financiranjem, odnosno iz vlastitog kapitala. Trebao bi biti jednak ili veći od 0,5.

$$\textit{koeficijent vlastitog financiranja} = \frac{\textit{kapital}}{\textit{ukupna imovina}}$$

⁵¹ Žager i drugi, op.cit., 177–178.

⁵² Ibidem

- Koeficijent financiranja – prikazuje zaduženost poduzeća u odnosu na vrijednost vlasničkog kapitala, a nadovezuje se na prethodna dva pokazatelja jer u odnos stavlja ukupne obveze i kapital.

$$\text{koeficijent financiranja} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{kapital}}$$

- Pokriće troškova kamata – dobiva se stavljanjem u odnos dobiti prije poreza i kamata, odnosno razmatra koliko su puta kamate pokrivenne ostvarenom bruto dobiti, a računa se temeljem podataka iz računa dobiti i gubitka. Ovaj bi pokazatelj trebao biti veći od 1. Što je pokriće veće, to je zaduženost manja i tako obrnuto.

$$\text{pokriće troškova kamata} = \frac{\text{dobit prije poreza i kamata}}{\text{kamate}}$$

- Faktor zaduženosti – prikazuje koliko je godina potrebno da bi se iz zadržane dobiti uvećane za amortizaciju podmirile ukupne obveze. Manji faktor zaduženosti označava i manju zaduženost.

$$\text{faktor zaduženosti} = \frac{\text{ukupne obveze}}{(\text{zadržana dobit} + \text{amortizacija})}$$

- Stupanj pokrića I i II– računaju se temeljem podataka iz bilance. Njima se mjeri pokriće dugotrajne imovine kapitalom tj. kapitalom uvećanim za dugoročne obveze. Stupanj pokrića II uvijek mora biti veći od 1 jer dio dugoročnih izvora mora biti iskorišten pri financiranju kratkotrajne imovine.

$$\text{stupanj pokrića I} = \frac{\text{kapital}}{\text{dugotrajna imovina}}$$

$$\text{stupanj pokrića II} = \frac{(\text{kapital} + \text{dugoročne obveze})}{\text{dugotrajna imovina}}$$

2.3.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti smatraju se koeficijentima obrtaja, a računaju se temeljem odnosa prometa i prosječnoga stanja prikazanih u bilanci i računu dobiti u gubitka.⁵³ Aktivnost poduzeća prema autorima Žager i Žager mjere se sljedećim pokazateljima (kao i izračunima pokazatelja).⁵⁴

- Koeficijent obrtaja ukupne imovine – koeficijent koji govori koliko jedna novčana jedinica aktive stvara novčanih jedinica prihoda. Povećanje koeficijenta upućuje na smanjenje prosječnog trajanja obrtaja, što znači da je poželjnije da koeficijent bude što veći.

$$\text{koeficijent obrtaja ukupne imovine} = \frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupna imovina}}$$

- Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine – mjeri broj obrtaja kratkotrajne imovine poduzeća tijekom jedne godine, što znači da je poželjno da bude što veći.

$$\text{koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine} = \frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{kratkotrajna imovina}}$$

- Koeficijent obrtaja potraživanja – u odnos stavlja prihode od prodaje i potraživanja, a njime je moguće utvrditi prosječno trajanje naplate potraživanja.

$$\text{koeficijent obrtaja potraživanja} = \frac{\text{prihodi od prodaje}}{\text{potraživanja}}$$

- Trajanje naplate u danima – mjeri prosječan broj dana potreban kako bi se naplatilo potraživanje.

$$\text{trajanje naplate u danima} = \frac{\text{broj dana u godini (365)}}{\text{koeficijent obrtaja potraživanja}}$$

⁵³ Žager i drugi, op.cit., 178–180.

⁵⁴ Ibidem

2.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda te pokazuju koliko prihoda je moguće ostvariti po jedinici rashoda.⁵⁵ Pokazatelji se računaju prema autorima Žager i Žager temeljem računa dobiti i gubitka, te su najčešći:⁵⁶

- Ekonomičnost ukupnog poslovanja – prikazuje koliko se prihoda ostvaruje po jedinici rashoda, a u omjer stavlja ukupne prihode i ukupne rashode.

$$\text{ekonomičnost ukupnog poslovanja} = \frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupni rashodi}}$$

- Ekonomičnost poslovanja (prodaje) – u odnos se stavljaju prihodi od prodaje s rashodima od prodaje. Poduzeće svoju poslovnu aktivnost obavlja profitabilno u onim instancama kada su prihodi od prodaje veći od rashoda od prodaje.

$$\text{ekonomičnost poslovanja (prodaje)} = \frac{\text{prihodi od prodaje}}{\text{rashodi od prodaje}}$$

- Ekonomičnost financiranja – ovaj se pokazatelj izračunava stavljajući u odnos financijske prihode i financijske rashode.

$$\text{ekonomičnost financiranja} = \frac{\text{financijski prihodi}}{\text{financijski rashodi}}$$

- Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti – odnos izvanrednih prihoda i izvanrednih rashoda.

$$\text{ekonomičnost izvanrednih aktivnosti} = \frac{\text{izvanredni prihodi}}{\text{izvanredni rashodi}}$$

⁵⁵ Ibidem

⁵⁶ Ibidem

2.3.5. Pokazatelji profitabilnosti

Profitabilnost se najčešće sagledava kroz marže profita te rentabilnosti ukupne imovine i rentabilnosti vlastitog kapitala, koja je zapravo najznačajnija.⁵⁷ Kao cjelina, oni prikazuju ukupnu efikasnost poslovanja poduzeća.

Marža profita izračunava se temeljem računa dobiti i gubitka, a razlikuje se neto marža profita od bruto marže profita kojoj je i dalje ubrojen porez.

Rentabilnost imovine sposobnost je poduzeća da ostvaruje povrate na temelju raspoloživih resursa.⁵⁸ Kao i marža, rentabilnost se računa na temelju podataka bilance i računa dobiti i gubitka, a razlikuju se neto i bruto rentabilnost. Za mjerenje profitabilnosti autori Žager i Žager u svojem djelu *Analiza financijski izvještaja* navode sljedeće pokazatelje (kao i načine izračunavanja):⁵⁹

- Neto marža profita – odnos dobitka (ili gubitka) tekuće godine i ukupnog prihoda, a prikazuje postotak ostvarenog profita naspram ostvarenog prihoda u obračunskom razdoblju.

$$\text{neto marža profita} = \frac{(\text{neto dobit} + \text{kamate})}{\text{ukupni prihod}}$$

- Bruto marža profita – odnos dobiti prije poreza uvećanih za kamate i ukupnog prihoda.

$$\text{bruto marža profita} = \frac{(\text{dobit prije poreza} + \text{kamate})}{\text{ukupni prihod}}$$

- Neto rentabilnost imovine – omjer neto dobiti uvećane za kamate ukupne imovine.

$$\text{neto rentabilnost imovine} = \frac{(\text{neto dobit} + \text{kamate})}{\text{ukupna imovina}}$$

⁵⁷ Ibidem

⁵⁸ Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, "Rentabilnost imovine."

⁵⁹ Žager i drugi, op.cit., 179-180.

- Bruto rentabilnost imovine – omjer dobiti prije oporezivanja uvećana za kamate i ukupne imovine.

$$\text{bruto rentabilnost imovine} = \frac{(\text{dobit prije poreza} + \text{kamate})}{\text{ukupna imovina}}$$

- Rentabilnost vlastitog kapitala – omjer neto dobiti i vlastitog kapitala.

$$\text{rentabilnost vlastitog kapitala} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{vlastiti kapital}}$$

2.3.6. Pokazatelji investiranja

Pokazateljima investiranja mjeri se profitabilnost ulaganja u dionice poduzeća, a uglavnom ih koriste dionička društva.⁶⁰ Najčešći pokazatelji investiranja su dobit ili zarada po dionici i dividenda po dionici.⁶¹ Ovdje se promatra koliko je novčanih jedinica ostvareno po dionici. Najkorišteniji pokazatelji investiranja prema autoru Gulinu su:⁶²

- Dobit po dionici (EPS) – prikazuje kolika se neto dobit ostvari po jednoj prodanoj dionici.

$$\text{dobit po dionici} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{broj dionica}}$$

- Dividenda po dionici (DPS) – prikazuje koliko se dividendi ostvari po jednoj prodanoj dionici.

$$\text{dividenda po dionici} = \frac{\text{dio neto dobiti za dividende}}{\text{broj dionica}}$$

- Odnos isplate dividendi (DPR) – odnos dividende po dionici i dobiti po dionici. Prikazuje koliko je puta tržišna cijena dionice veća od dobiti po dionici.

⁶⁰ Ibidem

⁶¹ Gulin i drugi, *Poslovno planiranje*, 200.

⁶² Gulin i drugi, *Računovodstvo*, 469.

$$\text{odnos isplate dividendi} = \frac{\text{dividenda po dionici (DPS)}}{\text{dobit po dionici (EPS)}}$$

- Ukupna rentabilnost dionice – odnos dobiti po dionici i tržišne cijene dionica. Zapravo je pokazatelj rentabilnosti vlastitog kapitala, međutim kapital je prikazan kao tržišna vrijednost. Izražava se u postotku.

$$\text{ukupna rentabilnost dionice} = \frac{\text{dobit po dionici (EPS)}}{\text{tržišna cijena dionice (PPS)}}$$

- Dividendna rentabilnost dionice – Odnos dividenda po dionici i tržišne cijene dionica. Kao i ukupna rentabilnost dionice, zapravo prikazuje rentabilnost vlastitog kapitala. Izražava se u postotku.

$$\text{dividendna rentabilnost dionice} = \frac{\text{dividenda po dionici (DPS)}}{\text{tržišna cijena dionice (PPS)}}$$

3. Analiza poslovanja poduzeća grupacije Marriott International

Ovo poglavlje pruža pregled poslovanja Marriott Internationala kroz provedbu horizontalne i vertikalne analize financijskih izvještaja, kao i kroz analizu putem odabranih pokazatelja iz različitih skupina financijskih pokazatelja.

3.1. Opće informacije o hotelskoj grupaciji Marriott International

Hotelska grupacija Marriott International slovi kao jedna od najmoćnijih hotelskih sila ugostiteljske industrije, specijalizirana za upravljanje i *franšiziranje* hotelskih objekata diljem svijeta. Od svojih skromnih početaka do trenutnog statusa hotelskog velikana, Marriott-ovo putovanje utjelovljuje inovativnost, prilagodljivost i predanost iskustvu gostiju. Tvrtka je osnovana u srpnju 1927. godine kao proizvođač bezalkoholnih pića, a kroz godine prerasta u vodećeg konkurenta hotelske industrije.⁶³ Danas Marriott International posluje kao javno trgovačko društvo sa sjedištem u Bethesda, Marylandu u Sjedinjenim Američkim državama, a trenutno posjeduje 31 brend s preko 8500 nekretnina u 138 zemalja, kojima oko 2000 upravlja Marriott, dok je ostatak nekretnina vezano franšiznim ugovorima.⁶⁴ Samo neki od njegovih brendova su Ritz-Carlton, Westin Hotels & Resorts, Sheraton Hotels, Le Meridien, Marriott Executive Apartments i tako dalje.⁶⁵

Najveći udio prihoda dolazi od usluga upravljanja ugovorima, franšiznim ugovorima i izdavanjem licenca hotelima.⁶⁶

Ključne karakteristike cijele hotelske grupacije su visok standard gostoprimstva i usluga koje se odražavaju na sve aspekte njihovih hotela, a što ih i naposljetku inspirira da 2019. godine osnuju program vjernosti naziva Marriott Bonvoy.⁶⁷ Grupacija je također poznata po svojoj održivosti i društvenoj odgovornosti.

⁶³ Marriott International, "Our story of innovation."

⁶⁴ Ibidem

⁶⁵ Global Data, "Marriott International Inc: Overview."

⁶⁶ Marriott International Inc., *2022 Annual report*, 39.

⁶⁷ Marriot Bonvoy, "Member."

Potaknuti pandemijom COVID-19, Marriott je usvojio razne inicijative kako bi smanjio ekološki otisak svojih poslovnih aktivnosti te podržao lokalne zajednice kroz različite programe i donacije.⁶⁸

3.2. Analiza financijskih izvještaja hotelske grupacije Marriott International

Uobičajena praksa većine međunarodnih firmi jest sastavljati financijske izvještaje sukladno Međunarodnim računovodstvenih standardima (MSFI), no budući da je Marriott International prije svega američka kompanija čiji vrijednosni papiri kotiraju na američkoj elektroničkoj burzi dionica NASDAQ, za sastavljanje svojih financijskih izvještaja vode se US GAAP-ovima. Postoji nekoliko sličnosti i razlika između US GAAP-a i MSFI-a, no te se razlike brzo smanjuju zbog programa konvergencije.⁶⁹

US GAAP-ovi, odnosno *Općenito prihvaćeni računovodstveni principi* korišteni samo u Sjedinjenim Američkim Državama temeljeni su na strogo detaljnim i definiranim pravilima, dok je MSFI skup standarda baziran na načelima.⁷⁰ Za razliku od MSFI-a, US GAAP-ovi zahtijevaju da se izvještaji o financijskom položaju poduzeća vode načelima padajuće likvidnosti i rastuće ročnosti, što znači da se aktiva sastavlja tako da se najprije navodi najlikvidnija imovina koju slijedi najmanje likvidna imovina poput kratkoročne i dugoročne imovine, dok se u pasivi najprije navode tekuće obveze, odnosno one koje najprije dopijevaju, a zatim dugoročne obveze koje dopijevaju u najdužem roku.⁷¹ Još je bitno navesti da se odgođena porezna imovina i odgođena porezna obveza priznaju kao kratkotrajna ili dugotrajna imovina, odnosno kratkoročna ili dugoročna obveza zavisno o imovini te da je dozvoljena amortizacija bitnih dijelova imovine ako ta imovina nema isti vijek trajanja.⁷² Isto tako, US GAAP-ovi propisuju opsežne standarde za priznavanje prihoda

⁶⁸ Marriott International Inc., "Sustain responsible operations."

⁶⁹ Sever, „Sličnosti i razlike američkih općeprihvaćenih računovodstvenih načela i međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.“

⁷⁰ Ibidem

⁷¹ Živković, *Razlike između američkog i europskog računovodstva*, 22.

⁷² Anić-Antić i Konsuo, „Važnost konvergencije US GAAP-a i MSFO-a za kotirajuće kompanije,“ 368.

koji uključuju odredbe o priznavanju posebnih prihoda za svaku pojedinu industriju pa ni tako hotelska industrija nije iznimka.⁷³

Što se tiče računa dobiti i gubitka prema US GAAP-ovima, ovaj se izvještaj može prikazati tako da se ili razdvoje operativne i neoperativne aktivnosti prije prikaza bruto dobiti, ili tako da se troškovi razvrstaju prema svojoj funkciji, no nigdje nije izričito propisano pravilo da se troškovi moraju razvrstati prema funkciji ili svojim prirodnih vrstama.⁷⁴ Zapravo, račun dobiti i gubitka može biti sastavljen na iznimno jednostavan način i to da se svi prihodi nalaze na jednom mjestu te svi rashodi na drugom mjestu.⁷⁵

Ovaj će se rad fokusirati na analizu bilance i računa dobiti i gubitka.

Zbog prilagođavanja američkom načinu izvještavanja, svi financijski izvještaji u ovome radu prilagođeni su i prevedeni od strane autora koristeći se podacima preuzetim iz godišnjih financijskih izvještaja Marriott International i američke burze dionica NASDAQ.

Prilagođena bilanca i račun dobiti i gubitka prikazani su na idući način:

Tablica 3. Skraćena i prilagođena bilanca Marriott International

(u američkim dolarima)

	Godine			
	2019.	2020.	2021.	2022.
Kratkotrajna imovina	3.127.000	2.825.000	3.626.000	3.313.000
Novac na računu	225.000	877.000	1.393.000	507.000
Potraživanja	2.395.000	1.768.000	1.982.000	2.571.000
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	252.000	172.000	251.000	0
Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	255.000	8.000	0	0
Ostala kratkotrajna imovina	0	0	0	235.000
Dugotrajna imovina	21.924.000	21.876.000	21.927.000	21.502.000
Dugotrajna materijalna imovina	2.792.000	2.266.000	2.565.000	2.572.000
Dugotrajna nematerijalna imovina	17.689.000	18.164.000	17.999.000	17.619.000
Dugotrajna financijska imovina	577.000	422.000	387.000	335.000
Dugotrajna dospjela potraživanja	117.000	159.000	144.000	152.000
Odgodena porezna imovina	154.000	249.000	228.000	240.000
Ostala dugotrajna imovina	595.000	616.000	604.000	584.000
Ukupna aktiva	25.051.000	24.701.000	25.553.000	24.815.000

⁷³ Sever, op.cit., 0943-0946.

⁷⁴ Živković, op.cit., 24.

⁷⁵ Ibidem

Tablica 3. (nastavak)

(u američkim dolarima)

	Godine			
	2019.	2020.	2021.	2022.
Kratkoročne obveze	6.677.000	5.752.000	6.407.000	7.339.000
Obveze prema dobavljačima	3.442.000	2.810.000	3.080.000	3.341.000
Kratkoročni dug i izdaci za financijski najam	977.000	1.173.000	805.000	684.000
Ostale kratkoročne obveze	2.258.000	1.769.000	2.522.000	3.314.000
Dugoročne obveze	17.671.000	18.519.000	17.732.000	16.908.000
Kreditni banaka	10.845.000	10.026.000	10.431.000	10.414.000
Dugoročne odgođene obveze	1.130.000	1.625.000	1.350.000	1.372.000
Ostale dugoročne obveze	5.696.000	6.868.000	5.951.000	5.122.000
Kapital	703.000	430.000	1.414.000	568.000
Temeljni kapital	5.000	5.000	5.000	5.000
Kapitalne rezerve	5.800.000	5.851.000	5.892.000	5.965.000
Zadržana dobit	9.644.000	9.206.000	10.305.000	12.342.000
Trezorske dionice	-14.385.000	-14.497.000	-14.446.000	-17.015.000
Akumulirani ostali sveobuhvatni gubitak	-361.000	-135.000	-342.000	-729.000
Ukupna pasiva	25.051.000	24.701.000	25.553.000	24.815.000

Izvor: Izrada autora prema Marriott International, *Annual report*, 38.

Tablica 3. Skraćen i prilagođen račun dobiti i gubitka Marriott International

(u američkim dolarima)

	Godine			
	2019.	2020.	2021.	2022.
Prihodi od naknada za upravljanje	3.761.000	1.551.000	2.619.000	3.989.000
Prihodi od upravljanja nekretninama	1.612.000	568.000	796.000	1.367.000
Prihodi od naknada troškova	15.599.000	8.452.000	10.442.000	15.417.000
Ukupni prihodi	20.972.000	10.571.000	13.857.000	20.773.000
Izravni troškovi	1.316.000	677.000	734.000	1.074.000
Amortizacija	341.000	346.000	220.000	193.000
Prodajni, opći i administrativni troškovi	938.000	762.000	823.000	891.000
Ostali troškovi	16.577.000	8.702.000	10.330.000	15.153.000
Ukupni rashodi	19.172.000	10.487.000	12.107.000	17.311.000
Operativna dobit	1.800.000	84.000	1.750.000	3.462.000
Ostali neto prihodi	154.000	9.000	10.000	11.000
Gubitak od umanjenja duga	0	0	-164.000	0
Financijski rashodi	-394.000	-445.000	-420.000	-403.000
Financijski prihodi	26.000	27.000	28.000	26.000
Udio u zaradi	13.000	-141.000	-24.000	18.000
Ukupni financijski prihodi i rashodi i ostali neto prihodi i rashodi	-201.000	-550.000	-570.000	-348.000
Dobit/gubitak prije oporezivanja	1.599.000	-466.000	1.180.000	3.114.000
Porez na dobit	-326.000	199.000	-81.000	-756.000
Neto dobit/gubitak	1.273.000	-267.000	1.099.000	2.358.000

Izvor: Izrada autora prema Marriott International, *Annual report*, 36-37.

3.3. Vertikalna analize bilance

Podaci iz bilance hotelske grupacije Marriott International u svrhu vertikalne analize za raspon godina od 2019. do 2022. prikazan je u tablici 5.

Tablica 4. Vertikalna analiza skraćene bilance Marriott International

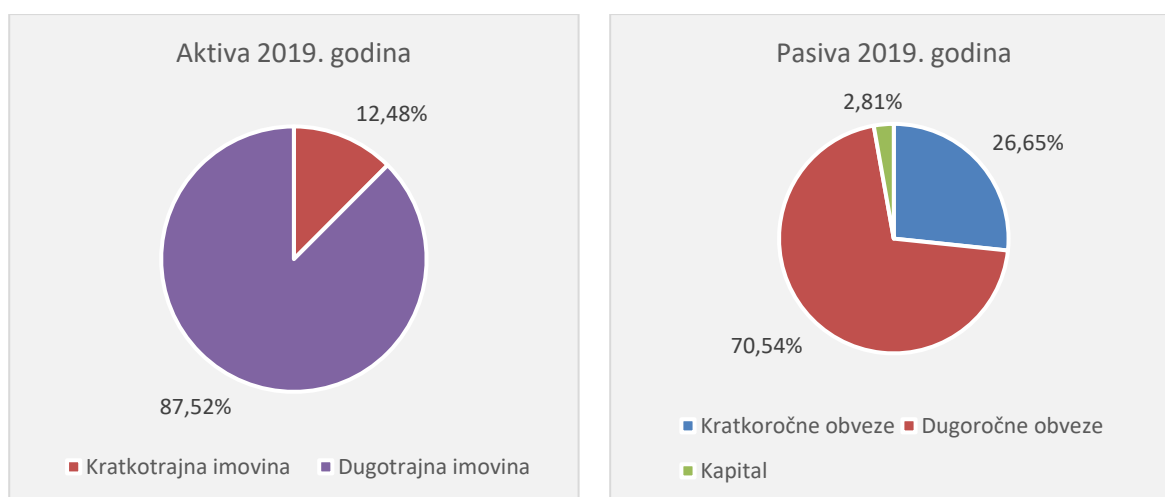
	Udio (u %)			
	2019.	2020.	2021.	2022.
Kratkotrajna imovina	12,48	11,44	14,19	13,35
Novac na računu	7,20	31,04	38,42	15,30
Potraživanja	76,59	62,58	54,66	77,60
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	8,06	6,09	6,92	0,00
Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	8,15	0,28	0,00	0,00
Ostala kratkotrajna imovina	0,00	0,00	0,00	7,09
Dugotrajna imovina	87,52	88,56	85,81	86,65
Dugotrajna materijalna imovina	12,73	10,36	11,70	11,96
Dugotrajna nematerijalna imovina	80,68	83,03	82,09	81,94
Dugotrajna financijska imovina	2,63	1,93	1,76	1,56
Dugotrajna dospjela potraživanja	0,53	0,73	0,66	0,71
Odgođena porezna imovina	0,70	1,14	1,04	1,12
Ostala dugotrajna imovina	2,71	2,82	2,75	2,72
Ukupna aktiva	100,00	100,00	100,00	100,00
Kratkoročne obveze	26,65	23,29	25,07	29,57
Obveze prema dobavljačima	51,55	48,85	48,07	45,52
Kratkoročni dug i izdaci za financijski najam	14,63	20,39	12,56	9,32
Ostale kratkoročne obveze	33,82	30,75	39,36	45,16
Dugoročne obveze	70,54	74,97	69,39	68,14
Krediti banaka	61,37	54,14	58,83	61,59
Dugoročne odgođene obveze	6,39	8,77	7,61	8,11
Ostale dugoročne obveze	32,23	37,09	33,56	30,29
Kapital	2,81	1,74%	5,53%	2,29
Temeljni kapital	0,00	0,00	0,00	0,00
Kapitalne rezerve	825,04	1360,70	416,69	1050,18
Zadržana dobit	1371,83	2140,93	728,78	2172,89
Trezorske dionice	-2046,23	-3371,40	-1021,64	-2995,60
Akumulirani ostali sveobuhvatni gubitak	-51,35	-31,40	-24,19	-128,35
Ukupna pasiva	100,00	100,00	100,00	100,00

Izvor: Izračun autora prema podacima iz financijskih izvješća poduzeća

U 2019. godini udio dugotrajne imovine u ukupnoj aktivi iznosi 87,52%, dok je iznos kratkotrajne imovine 12,48%. Najveći udio dugotrajne imovine pripada nematerijalnoj imovini, s udjelom od 80,68%. Generalno su ovdje stavke poput Goodwilla, troškovi od ugovora o upravljanju i franšizi, strojevi, nekretnine i tako dalje.⁷⁶ Ovi podaci ukazuju na značajnu ulogu nematerijalnih resursa i brenda u poslovanju poduzeća. Što se tiče kratkotrajne imovine, najveći udio pripada potraživanjima sa 76,59% udjela u kratkotrajnoj imovini. Ova se potraživanja prvenstveno sastoje od iznosa potraživanja vlasnika hotela kojima grupacija upravlja i s kojima ima ugovor o franšizi, budući da su franšizni ugovori jedna od glavnih izvora prihoda Marriott International.⁷⁷ Nakon toga slijedi dugotrajna imovina namijenjena prodaji te plaćeni troškovi budućeg razdoblja, a naposljetku i novac u blagajni.

Što se tiče ukupne pasive bilance za 2019. godinu, vidljivo je kako najveći udio pripada dugoročnim obvezama sa 70,54%, zatim slijede kratkoročne obveze s 26,65% te naposljetku kapital s 2,81%. Najveći udio dugoročnih obveza pripada kreditima banaka sa 61,37% što ukazuje na činjenicu da se Marriott International velikim dijelom financira iz tuđih sredstava. Ostatak udjela dugoročnih obveza pripada ostalim dugoročnim obvezama i obvezama s odgodom.

Grafikon 1. Udio kratkotrajne i dugotrajne imovine u aktivi bilance 2019. godine (lijevo) i udio kapitala i kratkoročnih i dugoročnih obveza u pasivi bilance 2019. godine (desno)

Izvor: Izrada autora

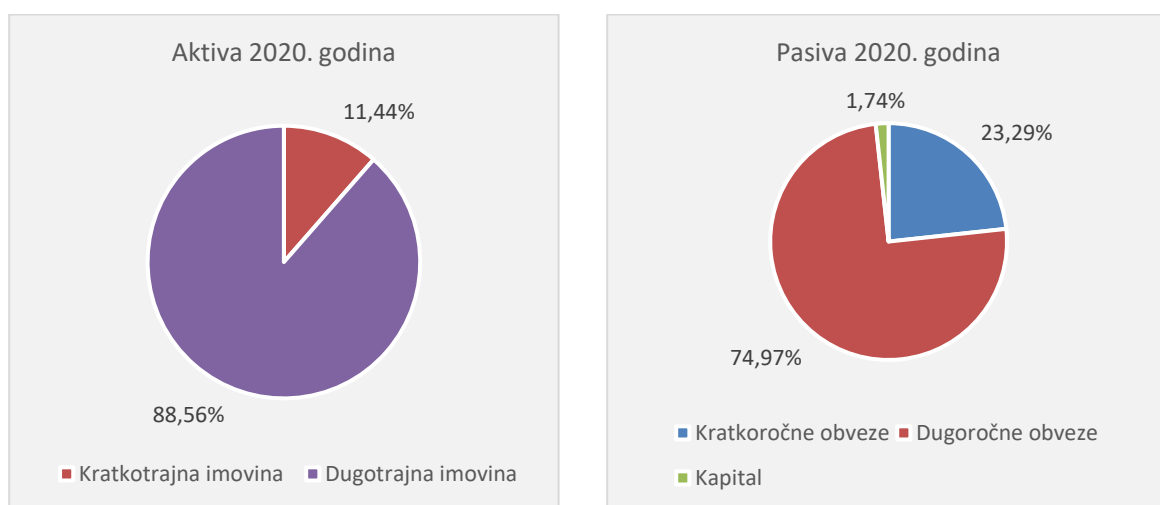
⁷⁶ Marriott International Inc., *2022 Annual report*, 38.

⁷⁷ Ibidem

Kao i u 2019. godini, većinski udio strukture ukupne aktive 2020. godine čini dugotrajna imovina sa 88,56%, dok kratkotrajna imovina čini 11,44%. U odnosu na 2019. godinu, 2020. godina bilježi porast udjela dugotrajne imovine i pad udjela kratkotrajne imovine u aktivi bilance poduzeća. Najveći udio dugotrajne imovine pripada dugotrajnoj nematerijalnoj imovini sa 83,03%. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji pada s 8,15% na 0,28% što ukazuje kako se poduzeće riješilo imovine namijenjene prodaji. Značajan porast bilježi novac u blagajni čiji je udio u kratkotrajnoj imovini narastao sa 7,20% u 2019. godini, na 31,04% u 2020. godini. U kratkotrajnoj je imovini isto tako vidljivo smanjenje udjela potraživanja, sa 76,79% na 62,58%. Budući da je 2020. godina obilježena pandemijom virusa COVID-19, ovi podaci mogu ukazivati da poduzeće u vremenima nesigurnosti povećava svoje likvidne resurse i pribavlja sve više sredstava koja se brzo pretvaraju u gotovinu.

U strukturi pasive 2020. godine dugoročne obveze i dalje imaju najveći udio sa 74,97%, kratkoročne obveze s udjelom od 23,29% i kapital sa 1,74%. Iz navedenih podataka vidljiv porast dugoročnih obveza te smanjenje kratkoročnih obveza i kapitala. I dalje najveći udio dugoročnih obveza pripada dugoročnim dugovima, doduše s vidljivim padom, dok najveći udio kratkoročnih obveza i dalje zauzimaju obveze prema dobavljačima, no isto tako je vidljiv pad u odnosu na prethodnu godinu.

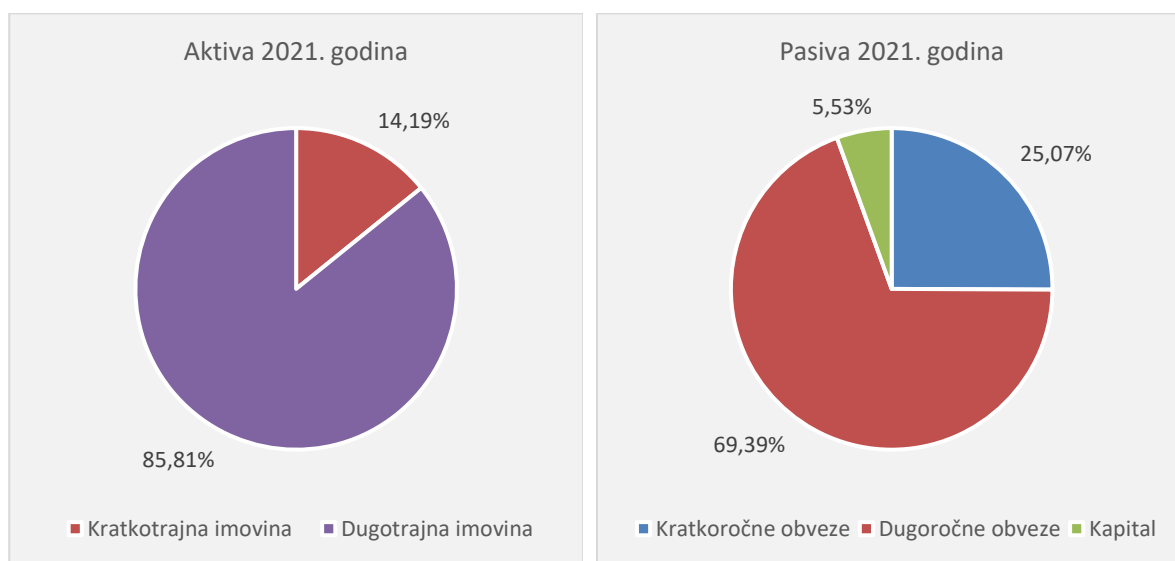
Grafikon 2. Udio kratkotrajne i dugotrajne imovine u aktivi bilance 2020. godine (lijevo) i udio kapitala i kratkoročnih i dugoročnih obveza u pasivi bilance 2020. godine (desno)

Izvor: Izrada autora

U 2021. godini u strukturi aktive najveći udio i dalje ima dugotrajna imovina u iznosu od 85,81%, dok udio kratkotrajne imovine iznosi 14,19%, no vidljiv je porast kratkotrajne imovine i smanjenje dugotrajne imovine u odnosu na 2020. godinu. Udio potraživanja u ukupnoj kratkotrajnoj imovini, iako i dalje zauzimaju najveći dio, i u 2021. godini i dalje pada. Novac u blagajni kratkotrajne imovine bilježi porast na 38,42% ukupnog udjela kratkotrajne imovine što potencijalno ukazuje da je poduzeće i dalje usmjereno na povećanje likvidnih sredstava. Pasiva 2021. godine obilježena je padom dugoročnih obveza, čiji je udio sada 69,39%, te porastom udjela kratkoročnih obveza na 25,07% i kapitala sa 5,53% udjela. Najveći udio dugoročnih obveza i dalje pripada dugoročnim dugovima, dok najveći udio kratkoročnih obveza i dalje zauzimaju obveze prema dobavljačima s laganim padom.

Grafikon 3. Udio kratkotrajne i dugotrajne imovine u aktivi bilance 2021. godine (lijevo) i udio kapitala i kratkoročnih i dugoročnih obveza u pasivi bilance 2021. godine (desno)

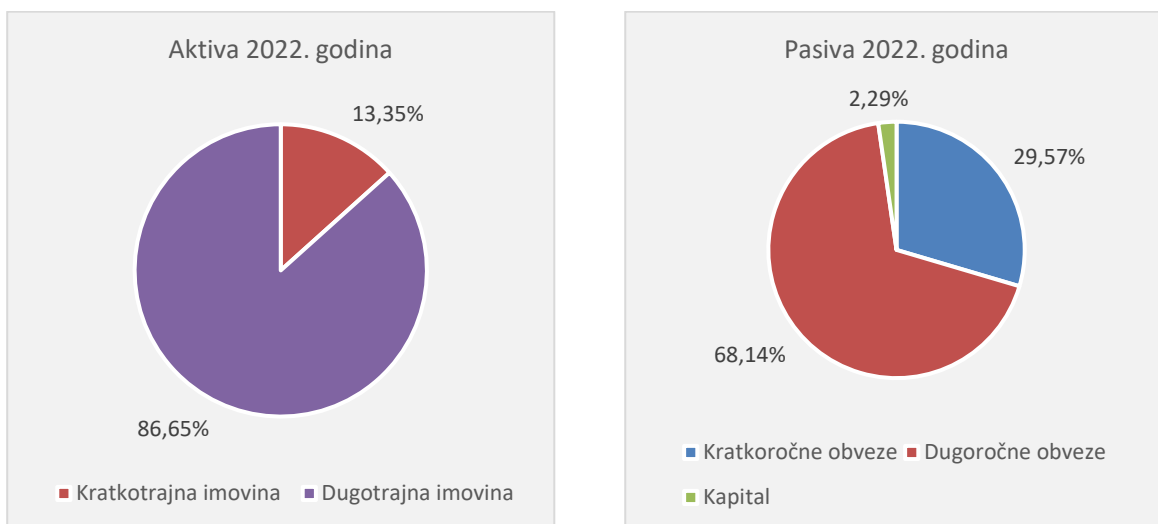

Izvor: Izrada autora

U strukturi ukupne aktive 2022. godine najveći udio pripada dugotrajnoj imovini sa 86,65%, dok ostatak zauzima kratkotrajna imovina sa 13,35% udjela. Dugotrajna imovina ponovno raste, a najveći udio i dalje zauzima dugotrajna nematerijalna imovina. Što se tiče kratkotrajne imovine, zabilježen je pad udjela novca u blagajni naspram prethodne dvije godine, a ponovno je vidljivo povećanje potraživanja. Kao i prethodnih godina, najveći udio u ukupnoj pasivi za 2022. godinu imaju dugoročne obveze sa 68,14%, manje no u 2021.

godini, dok udio kratkoročnih obveza iznosi 29,57%. Udio kapitala u ukupnoj pasivi iznosio je 2,29%, što je popriličan pad u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 4. Udio kratkotrajne i dugotrajne imovine u aktivi bilance 2022. godine (lijevo) i udio kapitala i kratkoročnih i dugoročnih obveza u pasivi bilance 2022. godine (desno)

Izvor: Izrada autora

3.4. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka u razdoblju od 2019. do 2022. godine prikazana je u tablici 6.

Tablica 5. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Marriott International

	Udio (u %)			
	2019.	2020.	2021.	2022.
Prihodi od naknada za upravljanje	17,93	14,67	18,90	19,20
Prihodi od upravljanja nekretninama	7,69	5,37	5,74	6,58
Prihodi od naknada troškova	74,38	79,95	75,36	74,22
Ukupni prihodi	100,00	100,00	100,00	100,00

Tablica 6. (nastavak)

	Udio (u %)			
	2019.	2020.	2021.	2022.
Izravni troškovi	6,86	6,46	6,06	6,20
Amortizacija	1,78	3,30	1,82	1,11
Prodajni, opći i administrativni troškovi	4,89	7,27	6,80	5,15
Ostali troškovi	86,46	82,98	85,32	87,53
Ukupni rashodi	91,42	99,21	87,37	83,33
Operativna dobit	8,58	0,79	12,63	16,67
Ostali neto prihodi	0,73	0,09	0,07	0,05
Gubitak od umanjenja duga	0,00	0,00	0,00	0,00
Financijski rashodi	-1,88	-4,21	-3,03	-1,94
Financijski prihodi	0,12	0,26	0,20	0,13
Udio u zaradi	/	/	/	/
Ukupni financijski prihodi i rashodi i ostali neto prihodi i rashodi	100,00	100,00	100,00	100,00
Dobit/gubitak prije oporezivanja	7,62	-4,41	8,52	14,99
Porez na dobit	-1,55	1,88	-0,58	-3,64
Neto dobit/gubitak	6,07	-2,53	7,93	11,35

Izvor: Izračun autora prema financijskim izvješćima poduzeća

Iz tablice je vidljivo kako Marriott International većinu svojih ukupnih prihoda, kroz razdoblje od četiri promatrane godine, ostvaruje iz prihoda od naknada troškova i naknada za upravljanje. Ti se prihodi većinski sastoje od plaća zaposlenicima koji rade u hotelima kojima upravlja Marriott International te od izdavanja ugovora o upravljanju, franšiznim ugovorima i zarade od loyalty programa.⁷⁸ Iako je Marriott tehnički poslodavac radnika koji vode svakodnevne operacije hotela, iznosi njihovih plaća naplaćuju se vlasnicima hotela unutar grupacije pri čemu se te stavke onda vode i kao dio Marriottovih prihoda, ali i dio operativnih troškova.⁷⁹ Prema tome, plaće zaposlenika imaju udio i u stavki „Prihodi od naknada troškova“ unutar prihoda i u stavki „Ostali troškovi“ unutar rashoda.⁸⁰

Prihodi od naknada troškova variraju iz godine u godinu, pri čemu najveći udio u ukupnim приходima imaju 2020. godine s 79,95%, a najmanji 2022. godine s 74,22%. Smanjenje ili povećanje prihoda od naknada troškova generalno je pod direktnim utjecajem rasta ili pada ukupnih prihoda.⁸¹ Najveći udio u ukupnim rashodima za razdoblje od četiri promatrane

⁷⁸ Marriott International Inc., *2022 Annual report*, 23-24.

⁷⁹ Ibidem

⁸⁰ Matthews, Sam. „Understanding Cost Reimbursements as a Key Part of Marriott International’s Revenues.“

⁸¹ Marriott International Inc., *2022 Annual report*, 41.

godine pripada ostalim troškovima koji podrazumijevaju troškove plaća zaposlenicima, a ostatak udjela bilježe nadoknađeni troškovi. Vrijednost ukupnih rashoda u ovome radu stavljena je u odnos s ukupnim prihodima. Iz tablice je vidljivo kako najveći udio, čak 99,21%, imaju 2020. godine, kada je poduzeće ujedno i poslovalo u gubitku koji je vjerojatno posljedica smanjenja poslovanja uzrokovanog pandemijom COVID-19.

3.5. Horizontalna analiza bilance

Za provedbu horizontalne analize bilance, uzete su dvije temeljne pozicije iz bilance, ukupna kratkotrajna imovina i ukupna dugotrajna imovina, te tri temeljne pozicije iz pasive, odnosno kratkoročne obveze, dugoročne obveze i kapital. Za izračun horizontalne analize se postavlja bazna veličina, u ovom slučaju 2019. godina⁸² (prikazana prethodno o tablici 3), temeljem koje se u odnos stavljaju ostale veličine, a ovdje su to 2020., 2021. i 2022. godina. Tablica 7 prikazuje apsolutnu i relativnu promjenu vrijednosti navedenih bilančnih pozicija.

Tablica 7. Horizontalna analiza bilance Marriott International

	Apsolutna razlika (u američkim dolarima)			Relativna razlika (u %)		
	2020.	2021.	2022.	2020.	2021.	2022.
Kratkotrajna imovina	-302.000	499.000	186.000	90,34	115,96	105,95
Novac na računu	652.000	1.168.000	282.000	389,78	619,11	225,33
Potraživanja	-627.000	-413.000	176.000	73,82	82,76	107,35
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	-80.000	-1.000	-252.000	68,25	99,60	0,00
Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	-247.000	-255.000	-255.000	3,14	0,00	0,00
Ostala kratkotrajna imovina	0	0	235.000	/	/	/

⁸² Vrijednosti iz stavaka bilance za 2019. godinu u apsolutnim iznosima prikazane su u tablici 3. Relativni iznos za 2019. godinu iznosi 100%. U tablici 7. ova godina nije prikazana zbog ograničenog prostora prikazivanja.

Tablica 8. (nastavak)

	Apsolutna razlika (u američkim dolarima)			Relativna razlika (u %)		
	2020.	2021.	2022.	2020.	2021.	2022.
Dugotrajna imovina	-48.000	3.000	-422.000	99,78	100,01	98,08
Dugotrajna materijalna imovina	-526.000	-227.000	-220.000	81,16	91,87	92,12
Dugotrajna nematerijalna imovina	475.000	310.000	-70.000	102,69	101,75	99,60
Dugotrajna financijska imovina	-155.000	-190.000	-242.000	73,14	67,07	58,06
Dugotrajna dospjela potraživanja	42.000	27.000	35.000	135,90	123,08	129,91
Odgodena porezna imovina	95.000	74.000	86.000	161,69	148,05	155,84
Ostala dugotrajna imovina	21.000	9.000	-11.000	103,53 %	101,51	98,15
Ukupna aktiva	-350.000	502.000	-236.000	98,60	102,00	99,06
Kratkoročne obveze	-925.000	-270.000	662.000	86,15	95,96	109,91
Obveze prema dobavljačima	-632.000	-362.000	-101.000	81,64	89,48	97,07
Kratkoročni dug i izdaci za financijski najam	196.000	-172.000	-293.000	120,06	82,40	70,01
Ostale kratkoročne obveze	-489.000	264.000	1.056.000	78,34	111,69	146,77
Dugoročne obveze	848.000	61.000	-763.000	104,80	100,35	95,68
Kreditni banaka	-819.000	-414.000	-431.000	92,45	96,18	96,03
Dugoročne odgođene obveze	495.000	220.000	242.000	143,81	119,47	121,42
Ostale dugoročne obveze	1.172.000	255.000	-574.000	120,58	104,48	89,92
Kapital	-273.000	711.000	-135.000	61,17	201,14	80,80
Temeljni kapital	0	0	0	100,00	100,00	100,00
Kapitalne rezerve	51.000	92.000	165.000	100,88	101,59	102,84
Zadržana dobit	-438.000	661.000	2.698.000	95,46	106,85	127,98
Trezorske dionice	-112.000	-61.000	-2.630.000	100,78	100,42	118,28
Akumulirani ostali sveobuhvatni gubitak	226.000	19.000	-368.000	37,40	94,74	201,94
Ukupna pasiva	-350.000	502.000	-236.000	98,60	102,00	99,06

Izvor: Izrada i izračun autora prema financijskim izvješćima poduzeća

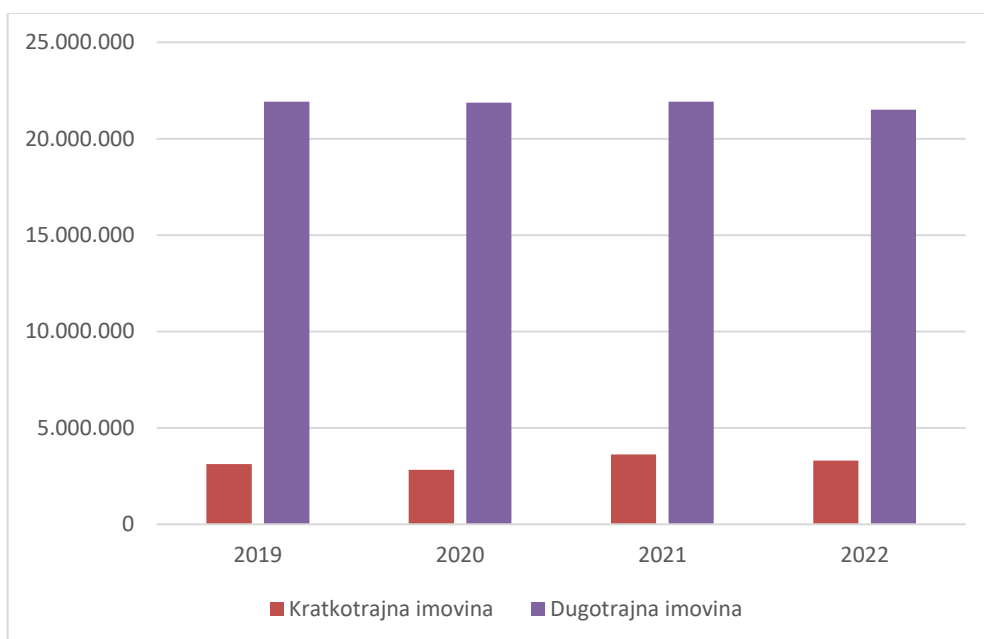
Horizontalnom je analizom utvrđeno kako kretanje ukupne imovine iz godine u godinu varira. Dugotrajna imovina nema jasan trend isključivog pada ili rasta, dok je kratkotrajna imovina nakon 2020. godine u rastu u odnosu na 2019. godinu. Što se tiče pasive, dugoročne obveze nakon rasta od 4,8% u 2020. godini bilježe kontinuiran pad, dok su kratkoročne obveze u padu sve do 2022. godine kad je vidljiv porast od 9,91%.

U odnosu na 2019. godinu, 2020. godina bilježi pad ukupne dugotrajne imovine i ukupne kratkotrajne imovine. Ukupna kratkotrajna imovina u padu je za 9,66%, a najveća promjena unutar te stavke jest drastičan rast novca na računu koji bilježi porast za čak 289,78%. S obzirom na to da je 2020. obilježena pandemijom virusa COVID-19, rast ove stavke potencijalno prikazuje kako poduzeće ima tendenciju povećanja likvidne imovine u

nesigurnim razdobljima. Unutar kratkotrajne imovine također je vidljivo smanjenje potraživanja za 31,75%. Pad dugotrajne imovine nešto je blaži i iznosi 0,22%, a najveću promjenu unutar te stavke pritom bilježi odgođena porezna imovina s rastom od 61,69%. Kratkoročne se obveze u 2020. godini smanjuju za 13,85%, dok su dugoročne obveze u rastu od 4,80% gdje najveću promjenu bilježi stavka dugoročne odgođene obveze s rastom od 43,81%. U kratkoročnim obvezama raste stavka kratkoročni dug za 20,06%, no pritom se smanjuju obveze prema dobavljačima za 18,36%. Kapital je 2020. u odnosu na 2019. godinu u padu za 38,83%, a također je vidljivo da poduzeće ostvaruje negativnu zadržanu dobit.

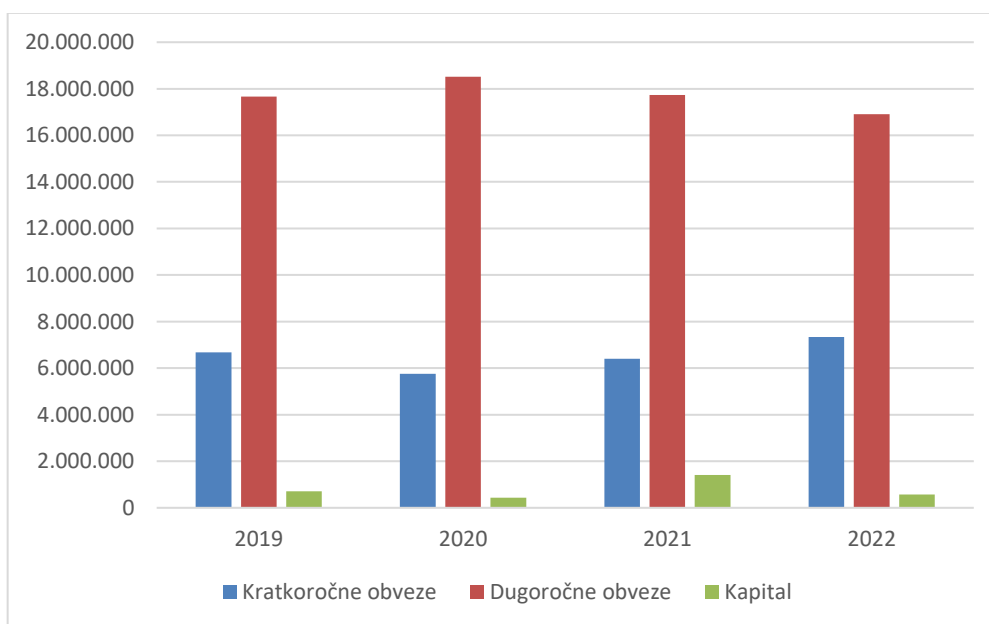
U 2021. godini aktiva je u rastu za 2% u odnosu na 2019. godinu. Ukupna kratkotrajna imovina raste za čak 15,96% pri čemu je najveća promjena unutar te stavke novac na računu s velikim rastom od 519,96%. Potraživanja su i dalje u padu, no ovaj puta nešto manje drastičnom sa 17,24%. Dugotrajna se imovina skoro vraća istoj vrijednosti kao i u 2019. godini, s malim rastom od 0,1%, gdje najveću promjenu i dalje bilježi odgođena porezna imovina s rastom od 48,05%. Kratkoročne obveze su i dalje u padu u odnosu na 2019., no ovaj put bilježi nešto manji pad od 4,04%, a najveći udio toga pripada ostalim kratkoročnim obvezama. Dugoročne obveze ovaj put su u laganom rastu od 0,35%. Kapital 2021. godine bilježi porast od 101,14% u naspram 2019. godine, ovaj put s pozitivnom zadržanom dobiti koja je u rastu za 6,85% što znači da poduzeće ostvaruje dobitak od 661.000 dolara.

Aktiva je u 2022. godini u laganom padu od 0,94% naspram 2019. godine. Kratkotrajna je imovina i dalje u rastu, ovaj put u nešto manjem iznosu od 5,95%. Novac na računu i dalje bilježi najveću promjenu s rastom od 125,33%, no ovaj put ga prate potraživanja s rastom iznosa od 7,35%. Također, povećanje kratkotrajne imovine mogući je uzrok povećanja kratkoročnih obveza za 9,91%. Dugoročne se obveze zato smanjuju za 4,32%. Kapital bilježi ponovni pad za 19,20% u odnosu na 2019. godinu, no zadržana dobit i dalje je pozitivna, ovaj put s rastom od 27,98%. Grafički prikaz kretanja stavki bilance (aktive i pasive) prikazan je idućim grafikonima.

Grafikon 5. Stavke aktive u razdoblju od 2019. do 2022. godine

Izvor: Izrada autora

Grafikon 6. Stavke pasive u razdoblju od 2019. do 2022. godine

Izvor: Izrada autora

3.6. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka bit će usmjerena na analizu ukupnih prihoda i ukupnih rashoda. Kao bazna godina uzeta je 2019.⁸³ (prethodno prikazana u tablici 4) temeljem koje se u odnos stavljaju ostale godine, a razlike su prikazane kao apsolutna i relativna razlika.

Tablica 9. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Marriott International

	Apsolutna razlika (u američkim dolarima)			Relativna razlika (u %)		
	2020.	2021.	2022.	2020.	2021.	2022.
Prihodi od naknada za upravljanje	-2.210.000	-1.142.000	228.000	41,24	69,64	106,06
Prihodi od upravljanja nekretninama	-1.044.000	-816.000	-245.000	35,24	49,38%	84,80
Prihodi od naknada troškova	-7.147.000	-5.157.000	-182.000	54,18	66,94%	98,83
Ukupni prihodi	-10.401.000	-7.115.000	-199.000	50,41	66,07%	99,05
Izravni troškovi	-639.000	-582.000	-242.000	51,44	55,78%	81,61
Amortizacija	5.000	-121.000	-148.000	101,47	64,52%	56,60
Prodajni, opći i administrativni troškovi	-176.000	-115.000	-47.000	81,24	87,74%	94,99
Ostali troškovi	-7.875.000	-6.247.000	-1.424.000	52,49	62,32%	91,41
Ukupni rashodi	-8.685.000	-7.065.000	-1.861.000	54,70	63,15%	90,29
Operativna dobit	-1.716.000	-50.000	1.662.000	4,67	97,22%	192,33
Ostali neto prihodi	-145.000	-144.000	-143.000	5,84	6,49	7,14
Gubitak od umanjenja duga	0	-164.000	0	0,00	0,00	0,00
Financijski rashodi	-51.000	-26.000	-9.000	112,94	106,60	102,28
Financijski prihodi	1.000	2.000	0	103,85	107,69	100,00
Udio u zaradi	-154.000	-37.000	5.000	-1084,62	-184,62	138,46
Ukupni financijski prihodi i rashodi i ostali neto prihodi i rashodi	-349.000	-369.000	-147.000	273,63	283,58	173,13
Dobit/gubitak prije oporezivanja	-2.065.000	-419.000	1.515.000	-29,14	73,80	194,75
Porez na dobit	525.000	245.000	-430.000	-61,04	24,85	231,90
Neto dobit/gubitak	-1.540.000	-174.000	1.085.000	-20,97	86,33	185,23

Izvor: Izrada i izračun autora prema financijskim izvješćima poduzeća

Iz tablice je moguće iščitati kako je Marriott International u 2020. godini poslovao s gubitkom. Od svih promatranih razdoblja, ukupni prihodi 2020. godine imaju daleko najgoru

⁸³ Vrijednosti iz stavaka računa dobiti i gubitka za 2019. godinu u apsolutnim iznosima prikazane su u tablici 4. Relativni iznos za 2019. godinu iznosi 100%. U tablici 8. ova godina nije prikazana zbog ograničenog prostora prikazivanja.

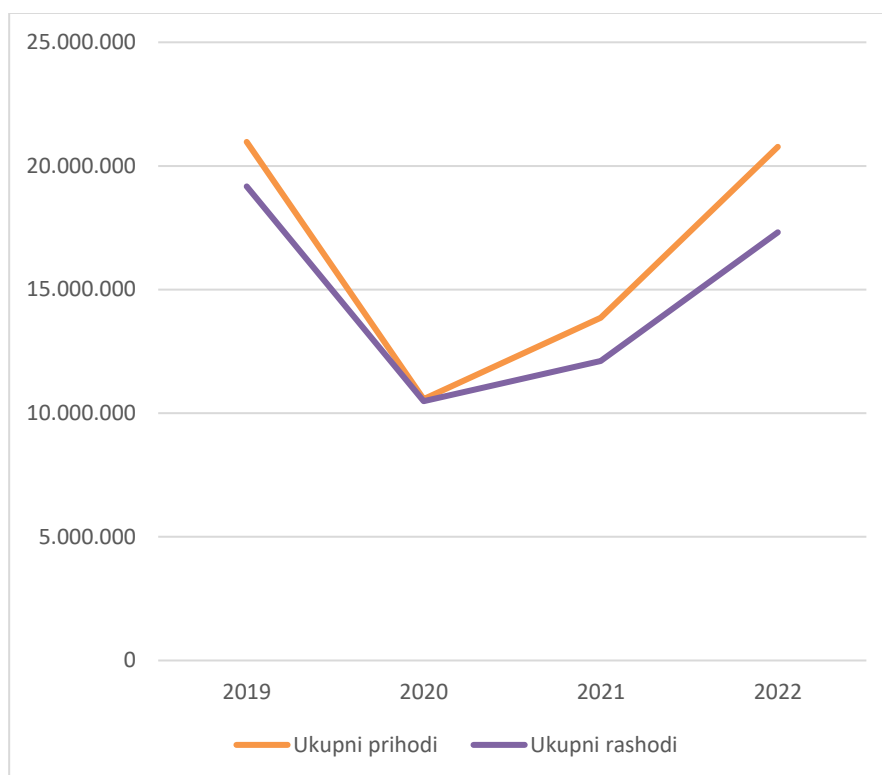
vrijednost u odnosu na 2019. godinu, s razlikom od 10.401.000 dolara, odnosno padom od 49,59%. Razlog tomu pripisuje se pandemiji COVID-19 uslijed koje se rezultati poslovanja, ne samo Marriott Internationala, već cijele hotelske industrije drastično smanjuju. Najveći udio prihoda Marriott International ostvaruje prihodima od naknada za upravljanje i prihodima od naknada troškova, koji u 2020. godini u odnosu na 2019. bilježe drastičan pad. S obzirom na to da je visina tih stavki najviše ovisi o poslovanju hotela kojima Marriott upravlja i unutar Marriott-ove franšize, pogoršanje ili poboljšanje rezultata poslovanja tih objekata direktno utječe na promjenu prihoda. S obzirom na rečeno, zbog pada ukupne potražnje 2020. godine, Marriott je privremeno zatvorio 27% svojih hotela.⁸⁴

Ukupni rashodi 2020. u odnosu na 2019. godinu bilježe pad od 45,82%. Vidljivo je smanjenje svih troškova, od kojih najveće smanjenje imaju izravni troškovi s padom od 48,56%, a poblje ih prate ostali troškovi te razni prodajni, opći i administrativni troškovi. Pad troškova vjerojatno je uzrokovan svođenjem poslovanja na minimum, ako ne i potpunim prekidom određenih poslovnih aktivnosti, uslijed pandemije COVID-19. Jedini porast 2020. godine u odnosu na 2019. bilježi amortizacija s rastom od 1,47%.

Godina 2021., iako i dalje lošija u odnosu na 2019., posluje nešto bolje. Ukupni prihodi su i dalje u padu, doduše nešto manjem od 33,93% u odnosu na 2019. godinu. Za razliku od 2020. godine, ukupni rashodi u 2021. bilježe pad od 36,85% u odnosu na 2019. godinu, vjerojatno uslijed smanjenja pada ukupnih prihoda tijekom 2021.

Poslovanje se u 2022. godini skoro vraća u stanje iz 2019. godine. Ukupni prihodi, iako i dalje manji u odnosu na 2019. godinu, u padu su za samo 0,95%. Povećanje prihoda uzrokovano je primarno rastom stavke prihodi od naknada za upravljanje čija je vrijednost bolja za 6,06% u odnosu na 2019. godinu. Ukupni rashodi također su i dalje manji u odnosu na 2019. godinu, ovaj put za 9,71%. Također je bitno spomenuti kako poduzeće u 2022. godini više ne posluje u gubitku. Naime, neto dobit je u 2022. godini veća za 85,23% u odnosu na 2019. godinu. Grafički prikaz kretanja stavki računa dobiti i gubitka prikazan je na idućem grafikonu.

⁸⁴ Marriott International Inc., *2020 Annual report*, 5.

Grafikon 7. Ukupni prihodi i ukupni rashodi u razdoblju od 2019. do 2022. godine

Izvor: Izrada autora prema financijskim izvješćima poduzeća

3.7. Analiza pomoću financijskih pokazatelja

Pokazatelji analize financijskih izvještaja jedan su od tri vrste postupaka najčešće korištenih pri analizi financijskih izvještaja.⁸⁵ U nastavku rada, poslovanje poduzeća Marriott International analizirano je pomoću odabranih pokazatelja iz pojedinih skupina financijskih pokazatelja.

⁸⁵ Gulin i drugi, op.cit., 466.

3.7.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazateljima likvidnosti prikazat će se sposobnost poduzeća Marriott International da podmiri svoje kratkoročne obveze.

Tablica 10. Izračun pokazatelja likvidnosti i financijske stabilnosti Marriott International

Pokazatelji likvidnosti i financijske stabilnosti	Godine			
	2019.	2020.	2021.	2022.
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,03	0,15	0,22	0,07
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,39	0,46	0,53	0,42
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,47	0,49	0,57	0,45
Koeficijent financijske stabilnosti	1,19	1,15	1,15	1,23

Izvor: Izrada i izračun autora prema financijskim izvješćima poduzeća

Već je na prvi pogled vidljivo kako je likvidnost poduzeća Marriott International izrazito loša budući da je udio kratkotrajne imovine u ukupnoj imovini drastično manji od dugotrajne imovine. Uz to, kratkoročne obveze gotovo duplo su veće od kratkotrajne imovine. Ova nemogućnost podmirenja kratkoročnih obveza vodi ka zaduživanju kod financijskih institucija, a što je vidljivo i u analizi pokazatelja zaduženosti koji će biti obrađeni sljedeći.

Prema koeficijentu trenutne likvidnosti, dobivenom dijeljenjem novca i kratkoročnih obveza, vidljivo je kako Marriott International u sve četiri godine ima niski koeficijent što ukazuje na činjenicu da nema dovoljno novčanih sredstava (gotovine) za podmirivanje kratkoročnih obveza.

Koeficijentom ubrzane likvidnosti provjerava se sposobnost poduzeća da kratkoročne obveze podmiri brzo unovčivim sredstvima, a uvjet je da koeficijent ne bude manji od 1. Tablica prikazuje kako poduzeće Marriott International ni u jednom od promatrana četiri razdoblja nije imalo optimalnu vrijednost što znači da svoje kratkoročne obveze većinski podmiruje iz dugoročnih izvora.

Poželjna vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti je 2, a iz tablice je vidljivo kako poduzeće ni jednoj od četiri godine nema ovu vrijednost 2 ili više. Odnosno ispod je vrijednosti optimalne tekuće likvidnost koja nalaže da poduzeće raspolaže sa dvosturko većom kratkotrajnom imovinom od kratkoročnih obveza, kako bi nesmetano moglo

podmirivati kratkoročne obveze. Kao što je i vidljivo u bilanci, iznos kratkotrajne imovine gotovo je dvostruko manji od kratkoročnih obveza.

Kod koeficijenta financijske stabilnosti poželjno je da on iznosi manje od 1. Poduzeće ni u jednoj od četiri promatrane godine nije imalo optimalnu financijsku stabilnost i likvidnost.

Iz svega navedenog, poduzeće nema zadovoljavajuće rezultate po pitanju likvidnosti i financijske stabilnosti.

3.7.2. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti koji se u nastavku rada prikazuju za poduzeće Marriott International pokazat će koliko imovine poduzeće financira iz vlastitih izvora, te a koliko iz tuđih izvora.

Tablica 11. Izračun pokazatelja zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti	Godine			
	2019.	2020.	2021.	2022.
Koeficijent zaduženosti	0,97	0,98	0,94	0,98
Koeficijent vlastitog financiranja	0,03	0,02	0,06	0,02
Stupanj pokriva I.	0,03	0,02	0,06	0,03
Stupanj pokriva II.	0,84	0,87	0,87	0,81

Izvor: Izrada i izračun autora prema financijskim izvješćima poduzeća

Iz tablice je vidljivo kako je koeficijent zaduženosti iznad optimalne vrijednosti ovog pokazatelja, a koja vrijednost bi poželjno trebala biti 0,5 i manje. Rezultati ukazuju na činjenicu kako Marriott International kroz sve četiri promatrane godine kao glavni oblik financiranja koristi zaduživanje. Najvišu vrijednost koeficijenta zaduženosti poduzeće ima u 2020. i 2022. godini.

Isto tako je vidljivo u rezultatima dobivenim izračunom koeficijenta vlastitog financiranja da su vrijednosti ovog pokazatelja sve ispod 0,5, iako je preporučena vrijednost 0,5 i više. Iz dobivenih rezultata analize putem pokazatelja zaduženosti, može se zaključiti da se Marriott International ne financira dovoljno iz vlastitih izvora, odnosno da svoju imovinu financira iz tuđih izvora financiranja.

Stupnjevi pokrića I. i II. Također ne zadovoljavaju optimalne vrijednosti. Naime, poželjna vrijednost stupanja pokrića I. je minimalno 0,5, a vidljivo je kako Marriott International ni u jednoj godini nije ostvarilo dobar rezultat. Poželjna vrijednost stupnja pokrića II. iznosi 1 ili više što ovdje nije slučaj. Može se zaključiti da se dugotrajna imovina ne financira samo iz dugoročnih izvora (kapitala i dugoročnih obveza) već iz kratkoročnih izvora, što je vrlo loše za poduzeće i ukazuje da poduzeće ne poštuje pravila o ročnosti izvora financiranaja imovine.

3.7.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazateljima aktivnosti prikazat će se koliko efikasno Marriott International koristi svoju kratkotrajnu imovinu te ukupnu imovinu.

Tablica 12. Izračun pokazatelja aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti	Godine			
	2019.	2020.	2021.	2022.
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	0,84	0,43	0,54	0,84
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	6,71	3,74	3,82	6,27

Izvor: Izrada i izračun autora prema financijskim izvješćima poduzeća

U slučaju vrijednosti koeficijenta obrtaja ukupne imovine poželjno je da on bude što veći. Iz tablice je vidljivo kako je koeficijent 2020. i 2021. godine imao tendenciju pada u odnosu na 2019. godinu, međutim 2022. godine koeficijent ponovno raste. Razlog pada vjerojatno je pad ukupnih prihoda unutar te dvije godine uzorkovan smanjenjem gospodarskih aktivnosti uslijed pandemije COVID-19. Naime, 2019. godine ukupni prihodi iznosili su 20.972.000 dolara, dok u 2020. godini padaju za gotovo 50% na 10.571.000 dolara.

Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine, kao i koeficijent obrtaja ukupne imovine, u 2020. i 2021. godini ima tendenciju pada u odnosu na 2019 godinu, dok se u 2022. godini povećava.

3.7.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazateljima ekonomičnosti prikazat će se razina ekonomičnosti ukupnog poslovanja poduzeća Marriott International, kao i ekonomičnost financiranja.

Tablica 13. Izračun pokazatelja ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti	Godine			
	2019.	2020.	2021.	2022.
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,09	1,01	1,14	1,20
Ekonomičnost financiranja	-0,07	-0,06	-0,07	-0,06

Izvor: Izrada i izračun autora prema financijskim izvješćima poduzeća

Iz tablice je vidljivo kako Marriott International zadovoljava uvjete ekonomičnosti ukupnog poslovanja, međutim ne i ekonomičnosti financiranja.

Naime, 2019. godine koeficijent ekonomičnosti ukupnog poslovanja iznosio je 1,09, dok već iduće godine koeficijent manji i iznosi 1,01. Taj pad se može pripisati pogoršanju poslovnih rezultata uzrokovanih pandemijom COVID-19 gdje je zabilježen pad ukupnih prihoda. Ta se vrijednost u 2021. godini poboljšava te od tada raste, s 1,14 na 1,20 u 2020. godini.

Koeficijent ekonomičnosti financiranja kroz sve godine je negativan, što se može pripisati velikoj zaduženosti poduzeća.

3.7.5. Pokazatelji profitabilnosti

Profitabilnost Marriott International prikazana je putem pokazatelja profitabilnosti u sljedećoj tablici.

Tablica 14. Izračun pokazatelja profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti	Godine			
	2019.	2020.	2021.	2022.
Neto marža profita	4,19%	-6,74%	4,90%	9,41%
Bruto marža profita	5,75%	-8,62%	5,48%	13,05%
Neto rentabilnost imovine	3,51%	-2,88%	2,66%	7,88%
Bruto rentabilnost imovine	4,81%	-3,69%	2,97%	10,92%

Izvor: Izrada ai izračun utora prema financijskim izvješćima poduzeća

Od sve četiri promatrane godine, najvišu neto maržu profita poduzeće ostvaruje u 2022. godini gdje iznosi 9,41%. Uzrok tomu vjerojatno jest činjenica kako je neto dobit poduzeća u 2022. godini, u odnosu na ostale godine, najviša s iznosom od 2.358.000 dolara te je uzrok naglom rastu neto marže profita. Najnižu vrijednost neto profitne marže poduzeće ostvaruje 2020. godine što je vjerojatno posljedica pandemije COVID-19 i činjenice da je poduzeće bilo u gubitku od -267.000 dolara. Samim time jednaki trend rasta i pada ostvaruje bruto marža profita gdje je ponovno vidljivo kako je najveća vrijednost u 2022. godini sa 13,05%, a najniža u 2020. godini s vrijednošću od -8,62%. Kretanje pokazatelja neto i bruto rentabilnosti imovine gotovo jednako je kretanju neto i bruto marže profita. Zbog gubitka u 2020. godini, vrijednosti neto i bruto rentabilnosti imovine su negativne, dok u 2022. godini imaju najviše vrijednosti.

3.7.6. Pokazatelji investiranja

Pokazateljima investiranja prikazat će se kolika je dobit po dionici poduzeća Marriott International kroz razdoblje u četiri godine. Pri izračunu su korišteni podaci o dionicama iz godišnjeg financijskog izvještaja Marriott International.⁸⁶

Tablica 15. Izračun pokazatelja investiranja

Pokazatelj investiranja	Godine			
	2019.	2020.	2021.	2022.
Dobit po dionici	\$ 3,83	\$ -0,82	\$ 3,36	\$ 7,27

Izvor: Izrada autora prema financijskim izvješćima poduzeća

⁸⁶ Marriott International Inc., 2022 Annual report, 49.

Iz tablice je vidljivo kako dobit po dionici varira iz godine u godinu te nema konzistentan trend pada ili rasta. U 2019. godini poduzeće Marriott International dobivalo je 3,38 dolara po jednoj dionici koju posjeduju ulagači, međutim već 2020. godine vrijednost dobiti po dionici pada na -0,82 centa. Razlog tomu vjerojatno jest pandemija COVID-19 i činjenice da je cijela hotelska industrija, ne samo Marriott International, doživjela veliki udarac i pogoršanje rezultata poslovanja. Situacija se popravlja u 2021. gdje se dobit po dionici vraća na skoro prvobitno stanje iz 2019. Najveću dobit po dionici poduzeće ostvaruje u 2022. godini kada ona iznosi 7,27 dolara.

Zaključak

Cilj ovog završnog rada bio je prikazati uspješnost poslovanja međunarodnog hotelskog lanca Marriott International u razdoblju od 2019. do 2022. godine, te istražiti kako se nosilo s izazovima u godinama pandemije COVID-19, odnosno kakve je poslovne rezultate ostvarilo. U tu svrhu provedena je financijska analiza koja se temeljila na horizontalnoj i vertikalnoj analizi te na analizi pomoću pokazatelja.

Analizom bilance iz godine u godinu, kontinuirano je zapažen veći udio dugotrajne te manjak kratkotrajne imovine u ukupnoj aktivi. Manjak kratkotrajne imovine u odnosu na kratkoročne obveze upućuje na nezadovoljavajuću likvidnost poduzeća, što je u konačnici i prikazano analizom pokazatelja likvidnosti. U pasivi bilance uočena je velika zastupljenost dugoročnih obveza što ukazuje na praksu poduzeća da kao primarni oblik financiranja gotovo isključivo koristi zaduživanje. Isto to je i prikazano analizom pokazatelja zaduženosti gdje poduzeće ni u jednoj od četiri promatrane godine nema zadovoljavajuće vrijednosti pokazatelja, odnosno pokazuje visoke vrijednosti pokazatelja financiranja imovinom iz tuđih izvora i vrlo malim vrijednosti financiranja iz vlastitih izvora. Također, zabrinjavajuće je što se dugotrajna imovine ne financira isključivo iz dugoročnih izvora.

Usprkos velikoj zaduženosti i slaboj likvidnosti, ekonomičnost i profitabilnost poduzeća je generalno bila zadovoljavajuća. Naime, provedenom analizom računa dobiti i gubitka, uočeno je kako je poduzeće kontinuirano poslovalo s dobitkom, izuzevši izazovnu 2020. godinu kada se uslijed pandemije COVID-19 suočava s izrazitim padom prihoda i profitabilnosti čiji uzrok može biti zbog zatvaranja gospodarskih aktivnosti i smanjenog potrošačkog povjerenja. Unatoč gubitcima, poduzeće se brzo prilagodilo novim uvjetima te od 2020. pokazuje iznimnu sposobnost oporavka i postizanja pozitivnih poslovnih rezultata.

Bibliografija

- Alpha Capitalis. „Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.“ <https://alphacapitalis.com/glossary/izvjestaj-o-ostaloj-sveobuhvatnoj-dobiti/> (pristupljeno 28. srpnja 2023.).
- Anić-Antić, Paško, Dino Konsuo. „Važnost konvergencije US GAAP-a i MSFO-a za kotirajuće kompanije.“ *Ekonomski pregled* 66, br. 4 (2015): 358-383.
- Bolfek, Berislav, Milan Stanić, i Sanja Knežević. "Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke." *Ekonomski vjesnik* 25, br. 1 (2012): 146–168.
- Global Data. „Marriott International Inc: Overview“, <https://www.globaldata.com/company-profile/marriott-international-inc/> (pristupljeno 02. kolovoza 2023.).
- Gulin, Danimir, Boris Tušek i Lajoš Žager. *Poslovno planiranje, kontrola i analiza*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2004.
- Gulin, Danimir, Ferdo Spajić, Ivo Spremić, Stjepan Tadijančević, Vesna Vašiček, Katarina Žager i Lajoš Žager. *Računovodstvo*. 2. izd. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2006.
- Hrvatska enciklopedija. „Prihod.“ <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=50325> (pristupljeno 28. srpnja 2023.).
- Hrvatska enciklopedija. „Rashod.“ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=51853> (pristupljeno 28. srpnja 2023.).
- Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. „Financijski izvještaji.“ <http://struna.ihjj.hr/naziv/financijski-izvjestaji/46246/> (pristupljeno 28. srpnja 2023.).
- Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. „Izvještaj o promjenama kapitala“, <http://struna.ihjj.hr/naziv/izvjestaj-o-promjenama-kapitala/45526/> (pristupljeno 28. srpnja 2023.).
- Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. „Rentabilnost imovine.“ <http://struna.ihjj.hr/naziv/rentabilnost-imovine/45834/> (pristupljeno 30. srpnja 2023.).

- Ivanović, Zoran. *Financijski menadžment*. 2. izd. Opatija: Hotelijerski fakultet Opatija, 1997.
- Marriot Bonvoy. „Member“, <https://www.marriott.com/loyalty/member-benefits/member.mi> (pristupljeno 03. kolovoza 2023.).
- Marriott International Inc. *2020 Annual report*, Bethesda: Marriott International Inc., 2021. <https://marriott.gcs-web.com/static-files/c5e1faef-f1e5-40e3-bd70-5efbbb929a7f> (pristupljeno 03. kolovoza 2023.).
- Marriott International Inc. *2022 Annual report*, Bethesda: Marriott International Inc., 2023. <https://marriott.gcs-web.com/static-files/b82978a6-9d28-4e38-9855-fc4ae2cebe11> (pristupljeno 03. kolovoza 2023.).
- Marriott International Inc. „Our story of innovation.“ <https://www.marriott.com/about/culture-and-values/history.mi> (pristupljeno 02. kolovoza 2023.).
- Marriott International Inc. “Sustain responsible operations.” <https://serve360.marriott.com/sustain/> (pristupljeno 03. kolovoza 2023.).
- Matthews, Sam. „Understanding Cost Reimbursements as a Key Part of Marriott International’s Revenues“, *Market realist*, (2016). <https://marketrealist.com/2016/01/understanding-cost-reimbursements-key-part-marriott-internationals-revenues/> (pristupljeno 28. kolovoza 2023.).
- Ministarstvo financija. „Financijski izvještaji.“ <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/bankarstvo-racunovodstvo-i-revizija-111/financijski-izvjestaji-i-nefinancijsko-izvjesce/financijski-izvjestaji/2360> (pristupljeno 28. srpnja 2023.).
- Narodne Novine. „Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja.“ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_144_2771.html (pristupljeno 28. srpnja 2023.).
- Sever, Ivana. „Sličnosti i razlike američkih općeprihvaćenih računovodstvenih načela i međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.” U *3rd International conference “Vallis Aurea”*, 0939-0947, 2012: <http://vallisaurea.org/wp-content/uploads/2020/02/SEVER-Ivana-939-947.pdf> (pristupljeno 10. kolovoza 2023.).

TEB poslovno savjetovanje, „Izveštaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti“, <https://www.teb.hr/novosti/2022/izvjestaj-o-ostaloj-sveobuhvatnoj-dobiti-za-2022/> (pristupljeno 28. srpnja 2023.).

Žager, Katarina i Lajoš Žager. *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmedia, 1999.

Živković, Vanja. „Razlike između američkog i europskog računovodstva“, završni rad. Zagreb: RRI F Visoka škola za financijski menadžment u Zagrebu, 2018. <https://repositorij.rvs.hr/islandora/object/rvs%3A169/datastream/PDF/view> (pristupljeno 10. kolovoza 2023.).

Popis ilustracija

Tablice

Tablica 1.	Skraćena struktura bilance	5
Tablica 2.	Skraćeni prikaz računa dobiti i gubitka	6
Tablica 3.	Skraćena i prilagođena bilanca Marriott International	22
Tablica 4.	Skraćen i prilagođen račun dobiti i gubitka Marriott International	23
Tablica 5.	Vertikalna analiza skraćene bilance Marriott International	24
Tablica 6.	Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Marriott International	28
Tablica 7.	Horizontalna analiza bilance Marriott International	30
Tablica 8.	Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Marriott International	34
Tablica 9.	Izračun pokazatelja likvidnosti i financijske stabilnosti Marriott International	37
Tablica 10.	Izračun pokazatelja zaduženosti	38
Tablica 11.	Izračun pokazatelja aktivnosti	39
Tablica 12.	Izračun pokazatelja ekonomičnosti	40
Tablica 13.	Izračun pokazatelja profitabilnosti	41
Tablica 14.	Izračun pokazatelja investiranja	41

Grafikoni

Grafikon 1.	Udio kratkotrajne i dugotrajne imovine u aktivi bilance 2019. godine (lijevo) i udio kapitala i kratkoročnih i dugoročnih obveza u pasivi bilance 2019. godine (desno)	25
Grafikon 2.	Udio kratkotrajne i dugotrajne imovine u aktivi bilance 2020. godine (lijevo) i udio kapitala i kratkoročnih i dugoročnih obveza u pasivi bilance 2020. godine (desno)	26
Grafikon 3.	Udio kratkotrajne i dugotrajne imovine u aktivi bilance 2021. godine (lijevo) i udio kapitala i kratkoročnih i dugoročnih obveza u pasivi bilance 2021. godine (desno)	27
Grafikon 4.	Udio kratkotrajne i dugotrajne imovine u aktivi bilance 2022. godine (lijevo) i udio kapitala i kratkoročnih i dugoročnih obveza u pasivi bilance 2022. godine (desno)	28
Grafikon 5.	Stavke aktive u razdoblju od 2019. do 2022. godine	33
Grafikon 6.	Stavke pasive u razdoblju od 2019. do 2022. godine	33
Grafikon 7.	Ukupni prihodi i ukupni rashodi u razdoblju od 2019. do 2022. godine	36